Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinr. Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger Anton Mezei Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daub; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ)

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése luni 6 fl., Pe trei luni 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe şése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 136.—Anulŭ LIII. Braşovŭ, Duminecă 17 (29) Iunie 1890.

Braşovŭ, 16 Iunie st. v.

Vorbeamŭ în numĕrulŭ trecutŭ de Duminecă de unŭ mare adevĕrŭ, pe care l'a recunoscutŭ chiar o fóiă şovinistă unguréscă, dicêndŭ, că trebue sĕ se ţină sémă de sêmţulŭ popórelorŭ, căcĭ puterea acestui sêmţŭ este mai mare, decâtŭ orĭ-ce altă putere politică, şi nicĭ o dovadă, nicĭ o seducere, nicĭ o asuprire nu-o póte învinge; popórele ascultă de putere, dér sêmţulŭ inimei lorŭ, sufletulŭ lorŭ nu'lŭ dau pentru lumea tótă.

Amŭ mai vorbitŭ cu acelŭ prilegiu şi de unŭ altŭ adevĕrŭ destulŭ de durerosŭ, că adecă politicii ungurĭ una dicŭ şi alta facŭ.

Ei recunoscŭ, că sêmţulŭ unui poporŭ este unŭ factorŭ din cele mai puternice, de carĭ trebue sĕ ţină sémă orĭ-ce guvernŭ, décă vrea sĕ fiă tare, şi totuşĭ lovescŭ mereu în sêmţulŭ poporului românŭ, ca şi cum Românii n'ar avé şi ei o inimă şi n'ar sêmţi ca alţĭ ómenĭ.

Celŭ mai turbatŭ duşmanŭ alŭ sêmţului nostru românescŭ este între toţĭ fără îndoiélă guvernamentalulŭ „Kolozsvar“, care se hrănesce din fondulŭ reptilelorŭ.

Décă arŭ puté, romanofagii dela „Kolozsvar“ ne-arŭ sórbe pe noi Românii într'o lingură de apă, aşa le suntemŭ de dragĭ.

Norocŭ însĕ, că suntemŭ prea mulţĭ, decâtŭ ca sĕ ne pótă înghiţi printr'o sorbitură!

Dér tocmai consciinţa, că suntemŭ aşa de mulţĭ, îi mâniă şi îi îngrozesce, căcĭ orĭ câtŭ de marĭ şi absolutĭ stăpânĭ s'arŭ crede ei peste destinele nóstre, vĕdŭ că nu potŭ isbuti de-a ne face sĕ ne lăpĕdămŭ de sêmţulŭ nostru românescŭ şi sĕ renunţămŭ la drepturile şi aspiraţiunile poporului nostru.

Se ciudesce de stă sĕ plesnéscă reptila bugetară „Kolozsvar“, că de ce nu facŭ şi Românii ca Saşii din Ardélŭ, de ce nu se împacă şi ei cu starea lucrurilorŭ de faţă.

Las' că încă nu este prin nimicŭ doveditŭ, că Sasii ardelenĭ suntŭ adĭ împăcaţĭ „orĭ chiar mulţumiţĭ“, dér chiar sĕ fiă aşa, cum dice „Kolozsvar“, de unde şi până unde noi Românii trebue sĕ ne îndreptămŭ paşii după aceia ai Saşilorŭ? Mers'au aceştia dela 1867 vreodată alăturĭ cu noi? Şi décă n'au mersŭ, atuncĭ de ce noi Românii tocmai acuma, după ce în timpŭ de 20 anĭ amŭ învĕţatŭ sĕ cunóscemŭ cu micŭ cu mare ce însémnă în adevĕrŭ constituţionalismulŭ şi liberalismulŭ unguresсŭ, amŭ fi datorĭ patriotismului nostru sĕ maimuţămŭ pe Saşi?

Dér „Kolozsvar“ ne spune, că Saşii au fostŭ odinióră împreună cu Ungurii şi cu Sĕcuii domnĭ peste Ardealulŭ de sine stătătorŭ, ér în acelŭ Ardélŭ poporulŭ românŭ a fostŭ iobagiu; şi totuşĭ Românii pretindŭ adĭ mai multe drepturĭ decâtŭ Saşii din Ardélŭ.

Aşa este şi aşa trebue sĕ fiă. Românii nu mai suntŭ adĭ iobagĭ, prin urmare suntŭ egalĭ cu domnii lorŭ de odinióră şi au dreptulŭ a pretinde, ca sĕ fiă şi trataţĭ ca egalĭ, éră nu ca slugĭ. Décă Saşilorŭ le vine la socotélă acum sĕ se înjuge la carulŭ maghiarismului şi sĕ se facă în altŭ chipŭ iobagii acelora, cu cari odinióră au domnitŭ împreună în acéstă ţéră, asta-i privesce pe ei şi cum îşĭ vorŭ săra aşa vorŭ mânca.

Pentru Saşĭ celŭ puţinŭ starea acésta ar fi nouă şi neobicĭnuită, dér noi Românii ne-amŭ săturatŭ de multŭ de a mai fi iobagii altorŭ popóre şi voimŭ sĕ fimŭ ódată liberĭ şi egalŭ îndreptăţiţĭ, cum vedemŭ că suntŭ popóre multŭ mai micĭ ca alŭ nostru în monarchiă şi în Europa.

Şi cumcă pretindemŭ mai multe drepturĭ ca Saşii e lucru prea firescŭ, că suntemŭ şi neasĕmĕnatŭ mai numeroşĭ ca Saşii şi suntemŭ băştinaşĭ în acéstă ţéră, încă de când nu era p'aicĭ piciorŭ de Sasŭ şi de Ungurŭ.

„Kolozsvar“, se înţelege, nu vrea sĕ scie de acésta, ci susţine, că Românii suntŭ veneticĭ în Ardealŭ, ér Jidano-Maghiarii lui suntŭ băştinaşii ţĕrii. Dela a „susţiné“ până a „dovedi“ este însĕ unŭ drumŭ mai lungŭ, decâtŭ acela, pe care l'au făcutŭ cetele lui Arpad şi seminţia lui Moise din Asia, şi aşa nu vomŭ mai perde cuvinte de geaba cu cei dela fóia bugetară.

La una numai vomŭ rĕspunde.

Cu-o brutalitate ne mai pomenită declară cei dela „Kolozsvar“, că poporulŭ românŭ e nerecdinciosŭ, pentru că nu se împacă cu starea de faţă a lucrurilorŭ, ba, esclamă ei, „*deja numele de Românŭ e identicŭ cu trădarea*“.

Crede „Kolozsvar“ că va înnegri sêmţulŭ curatŭ şi dreptŭ alŭ Românului prin astfelŭ de vorbe neruşinate, dér se înşélă amarŭ, căcĭ în gura unei foi, care glorifică detronarea dinastiei dela 1848, laudă faptele legiunei de trădĕtori de patriă a lui Klapka dela 1866, care se închină lui Kossuth, neîmpăcatulŭ duşmanŭ alŭ dinastiei şi alŭ instituţiunilorŭ actuale de statŭ, şi'lŭ tămâiéză mereu ca pe unŭ sfântŭ naţionalŭ, aceste vorbe potŭ fi numai o recomandaţiă pentru patriotismulŭ şi lealitatea Românilorŭ.

„Kolozsvar“ sĕ fiă sigurŭ, că nicĭ unŭ omŭ seriosŭ nu'lŭ va lua decâtŭ în rîsŭ, ér cei pe carĭ îi vatămă nu 'lŭ ţinŭ vrednicŭ de a'lŭ pune în rêndŭ nicĭ cu celŭ din urmă Românŭ, în ce privesce patriotismulŭ.

N'avemŭ lipsă noi Românii de sfaturile celor dela „Kolozsvar“, ca sĕ scimŭ, ce suntemŭ în dreptŭ a pretinde ca cetăţenĭ şi Românĭ în acestŭ statŭ. Sêmţulŭ nostru românescŭ e cu multŭ mai pe susŭ decâtŭ, ca sĕ'lŭ pótă mânji bêrfelele pline de rĕutate ale unorŭ foi ungurescĭ.

Românii îşĭ vorŭ păstra cu fală şi cu mândriă acestŭ sêmţŭ naţionalŭ. Elŭ i-a susţinutŭ în trecutŭ şi le va lumina cărările şi în viitorŭ.

Revista politică.

Dinăuntru. Făcêndŭ în numĕrulŭ trecutŭ de Duminecă alŭ „Gazetei“ o dare de sémă asupra părerilorŭ foilorŭ ungurescĭ despre *conferinţa din Sibiiu a Sasilorŭ*, amŭ arătatŭ, că intre alte diare „Budapesti Hirlap“ înfăţişa pe Sasĭ ca pe nisce adversarĭ ai pretinselorŭ idei daco-române, fiindu-le naţionalitatea lorŭ ameninţată de Valahĭ. In acelaşĭ timpŭ în „Neue freie Presse“ din Viena apărŭ o corespondenţă din Pesta, în care se arătă şi mai lămuritŭ rolulŭ, ce Sasii, după supunerea lorŭ Ungurilorŭ dela putere, au sĕ-lŭ jóce faţă cu Românii, şi anume se dice, că *Sasii formézá valulŭ în contra românisărei covêrşitóre.* Amŭ disŭ, că în faţa astorfelŭ de insinuărĭ la adresa Sasilorŭ, carĭ îi înfăţişézá ca instrumente — rolŭ nicĭ-decum măgulitorŭ — ai celorŭ dela putere în contra Românilorŭ, e neapĕratŭ de lipsă, ca foile naţionale săsescĭ sĕ dea cuvenitele lămurirĭ. „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“, ce e dreptŭ, a găsitŭ cu cale sĕ dea o lămurire, dér o lămurire în care se feresce de a se pronunţa asupra insinuărilorŭ foilorŭ ungurescĭ şi ale fóiei vieneze. Ce dice fóia naţională săséscă? Că nu înţelege, cum unirea Sasilorŭ între sine se póte esplica ca unŭ actŭ duşmănosŭ contra Românilorŭ, căcĭ lorŭ, Sasilorŭ, nu le-a trecutŭ prin capŭ, ca programulŭ Românilorŭ din Ardélŭ şi Ţéra ungurésсă sĕ-lŭ privéscă ca o duşmăniă contra Sasilorŭ. Unde dai şi unde crapă.

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Avutulŭ sgârcitŭ.

Poveste.

Pe când umbla Christosŭ cu Sfântulŭ Petru pe pămêntŭ, predicândŭ şi cerşindŭ prin sate, într'unŭ satŭ era unŭ omŭ gazdă fórte mare. Omulŭ ăsta aşa era de sgârcitŭ şi de scumpŭ, că n'ar fi datŭ o bucătură de pâne unui sĕracŭ sĕ'lŭ fi vĕdutŭ lipitŭ pămêntului, ci'i ocăra şi alunga dela casa lui pe toţĭ cerşitori. Şi aşa era de sgârcitŭ omulŭ ăsta, încâtŭ nicĭ grâulŭ celŭ multŭ ce'lŭ avea nu şi'lŭ îmblătia cu mai multŭ de-unŭ îmblătitorŭ; alăturĭ cu acesta îmblătia şi elŭ şi îmblătia şi cu îmblăciulŭ şi cu piciorulŭ. Când era la plata simbriei, sgârcitulŭ lua parte şi pentru îmblăciu şi pentru piciorŭ, ér streinului îi da numai o parte din simbriă.

Asta a mersŭ odată şi de douĕ orĭ. La alŭ treilea îmblătitŭ, s'a întêmplatŭ de şi-a datŭ saculŭ de petecŭ. Badea Şireteniă era omulŭ naibei şi lăsă pe omulŭ celŭ sgârcitŭ sĕ'şĭ facă voile. Se învoi cu elŭ sĕ ia şi numai o parte din simbria îmblătitului, dreptŭ rĕsplata muncei sale, că apoi la urmă va sci elŭ, ce sĕ facă.

Când îmblătiau mai bine, Şireteniă, se făcŭ, că nu vede şi mi-ţi-lŭ lovi pe sgârcitulŭ peste piciorŭ aşa de tare, de acesta cădŭ la pămêntŭ strigândŭ ca din gura şerpilorŭ.

— „Vai, blăstĕmatule, amarŭ mĕ lovişĭ,“ dise elŭ. „Eştĭ orbŭ, estĭ hĕbĕucŭ, orĭ ce Dumnedeu e de tine? Nu vedĭ tu, că eu amŭ şi piciorŭ?“

„Ba vĕdŭ, dér n'am ce face. S'a isprăvitŭ, şi pace bună“, rĕspunse Şireteniă. „Aşa se lovescŭ hodorógele*) când îmblătesce omulŭ şi cu piciorulŭ. Eu dau unde vĕdŭ spicele neîmblătite, şi voiu da, că trebue sĕ dau, ca sĕ'mĭ plătescĭ ostenelele omenesce.“

Vĕdêndŭ gazda, că nu-i glumă cu îmblătitorulŭ, îi dise:

— „M'oiu lăsa de meşteşugulŭ cu piciorulŭ.“

Bucuria 'mblătitotului, că are sĕ capete mai multŭ.

Tocmai pe atuncĭ ajunse Christosŭ cu Sfântulŭ Petru în satulŭ acela şi vĕdêndŭ stogurĭ multe ca stejarii'n pădure şi marĭ ca şurile Sfântulŭ Petru dise cătră Christosŭ:

„Dómne, sĕ mergemŭ la gazda aia, care atâtea stogurĭ are. Elŭ îmblătesce tocmai acum, sĕ'i ceremŭ ceva bucate.“

— „O, Petre“, rĕspunse Christosŭ, „n'avemŭ ce căuta la elŭ, câ e omŭ cârligŭ de sgârcitŭ şi nu ne-omŭ întórce dela casa lui, decâtŭ ocărâţĭ şi huiduiţĭ“.

„Cum sĕ ne ocărască“, dise Sfântulŭ Petru, „că dóră atâta bunĕtate i-a datŭ şi lui Tatălŭ cerescŭ, ca sĕ nu ne alunge cu ocărĭ dela casa lui.“

— „Nu-mĭ pasă, Petre,“ rĕspunse Christosŭ, „sĕ mergemŭ déră, ca sĕ vedĭ, că vomŭ păţi-o, după spusele mele.“

Intrară în ograda avutului sgârcitŭ. Acesta, câtŭ ce'i vĕdŭ, lua de scutŭ îmblăciulŭ şi alergă cătră ei strigândŭ ca unŭ luatŭ de minte:

„Ce vĕ trebue, ce căutaţĭ la mine cerşitori lorŭ? Vreţĭ sĕ gustaţĭ din îmblăciulŭ ăsta? Hai, décă vĕ trebue,“ şi sĕ rĕsti cu îmblăciulŭ cătră, Christosŭ şi cătră Sfântulŭ Petru, cari dau s'o ia la tălpăşiţa.

Imblătitorulŭ celŭ streinŭ, vĕdêndŭ acéstă necuviinţă, dise gazdei:

„Lasă, stăpâne, că le dau eu unŭ snopŭ de grâu din simbria mea“.

— „De ce sĕ le dai la astfelŭ de mişei?“ dise gazda. „Décă le dai, pentr'unŭ snopŭ ţi-oiu şci eu trage din simbriă!“

„Trage'mĭ,“ rĕspunse îmblătitorulŭ, „trage'mĭ o mierţă de grâu“.

La acésta se învoi sgârcitul şi alese unŭ snopŭ care era mai micŭ şi li'lŭ dĕdŭ.

Luândŭ sfântulŭ Petru snopulŭ mulţămiră amêndoi îmblătitorului, éră Cristosŭ scóse din sînŭ lemnuşe (chibrite), puse snopulŭ josŭ şi'i dete focŭ; déră ce sĕ vedĭ?! Foculŭ alese paiele de-o parte, pléva de alta, ér în mijlocŭ rĕmase grâulŭ vravŭ frumosŭ ca aurulŭ şi alesŭ ca pe mésă. Cerură apoi o mierţă dela gazdă şi o umplură cu vêrfŭ.

Vĕdêndŭ sgârcitulŭ lucrulŭ acesta, s'a minunatŭ fórte şi n'a disŭ nimica, dér după cină a disŭ îmblătitorului:

— „Étă simbria pentru câtŭ ai lucratŭ, ţi-o dau adĭ, că cine scie când voiu mai avé de îmblătitŭ. Mâne n'ai sĕ vii, îngrijesce sĕ-ţĭ capeţĭ lucru airea.“

*) Partea îmblăciului, cu care se bate snopulŭ.

O sinceră unire a unui poporŭ nu póte sĕ ne facă decâtŭ bucuriă, căcĭ în unire 'i stă tăria; dér când unirea e declarată ca o falangă în contra altui poporŭ chiar de foile acelora, cu care cei uniţĭ vorŭ sĕ se 'nfrăţéscă, credemŭ, că înainte de tóte e datorinţa foilorŭ naţionale săsescĭ sĕ lămuréscă: e orĭ nu adevĕratŭ ce spune „Bud. Hirlap" şi „N. fr. Presse", că compatrioţii noştri Saşĭ în urma noului programŭ au sĕ fiă unŭ stavilarŭ în contra „ideilorŭ dacoromâne" şi în contra „românisării covêrşitóre", cu alte cuvinte, adevĕratŭ ér nu minciunĭ, *în contra desvoltării poporului românŭ*, fiă pe tĕrêmulŭ politicŭ-naţionalŭ, fiă pe celŭ bisericescŭ-şcolarŭ, fiă pe celŭ economicŭ, fiă în comună orĭ în comitatŭ? La acésta sĕ rĕspundă „Sieb. Deutsch. Tgbltt", ér nu la lucrurĭ, care nu nĭ-au trecutŭ prin capŭ a le privi ca acte de duşmăniă.

Dinafară. In parlamentulŭ germanŭ se desbate *noulŭ proiectŭ militarŭ*, prin care se sporesce efectivulŭ de pace alŭ armatei cu 18,000 ómenĭ. Deputatulŭ Bebel a spusŭ, că sporirea armatei e necesară. *Temeiulŭ periculului de rĕsboiu este anexarea Alsaţiei-Lotaringiei, care unesce pentru durată pe Franţa cu Rusia.* Ministrulŭ de rĕsboiu *Verdy* ḑise, că Germania sĕ nu se pré radime pe gloria rĕsboiului din 1870. Atuncĭ Germania covêrşia pe Franţa în numĕrŭ şi în privinţa technică, dér aḑĭ nu se scie décă e totŭ aşa. *Situaţiunea e seriósă.* Guvernulŭ germanŭ s'a convinsŭ, că după noua lege militară francesă, *Franţa e mai tare cu 400,000 ómenĭ decâtŭ Germania.* — Cancelarulŭ *Caprivi* a declaratŭ, că trebue cu orĭ-ce chipŭ sĕ se'ntăréscă armata germană. Décă Germania va fi nevoită sĕ între'n luptă, după terminarea septenatului (învoiala militară pe şépte anĭ dintre diferitele state ale imperiului germanŭ) va puté purta rĕsboiu cu mai puţină temere de urmărĭ rele pentru Germania, decâtŭ acum. — Parlamentulŭ a votatŭ proiectulŭ militarŭ şi astfelŭ efectivulŭ de pace se fixéză până la 31 Martie 1894 cu 486.983 ómenĭ.

SCIRILE ḐILEI.

Jubileulŭ „Familiei." Cea mai vechiă revistă beletristică-literară „Familia" din Oradea-mare şĭ-a serbatŭ jubileulŭ de 25 anĭ alŭ esistenţei sale printr'unŭ numĕrŭ jubilarŭ, care a apărutŭ la 10 (22) Iunin a. c. In acestŭ numĕrŭ au scrisŭ dintre episcopĭ P. S. Sa Dr. V. Mihalyi, episcopulŭ Lugoşului, P. S. Sa Nicolae Popea, episcopulŭ Caransebeşului, şi P. S. Sa Melchisedecŭ, episcopulŭ de Romanŭ (Moldova); apoi d-nii: G. Bariţiŭ, V. Alexandri, B. P. Haşdeu, V. A. Urechiă, Ar. Densuşianu, G. Sionŭ, A. Mocsonyi, V. Babeşŭ, A. D. Xenopolŭ, T. Maiorescu, I. cav. de Puşcariu, Dr. A. Mureşianu, V. Maniu, Stefanŭ Velovanŭ, I. Popescu, Dr. V. Babeşŭ, At. Marienescu, I. G. Sbiera, Ionescu-Gionŭ, I. Slavicĭ, dómnele: Constanţa de Dunca-Schiau, Matilda Poni, Sofia Vlad-Radulescu, Smara, Lungu-Puhallo, d-nii: Th. D. Speranţă, Duiliu Zamfirescŭ, V. Bumbacŭ, N. A. Bogdanŭ, A. Bârseanu, N. Petra-Petrescu, A. C. Şorŭ, I. C. Panţu, I. I. Roşca, D. O. Olinescu, P. Dulfu, V. B. Muntenescu, Gavriilŭ Szabo, Popŭ Reteganulŭ, D. Stăncescu, Radulescu-Nigerŭ, T. G. Djuvara, I. T. Mera, I. Bocaniciu, Gr. Mărunţénu, I. Dariu, C. V. Botezŭ, Aurelŭ Iana. D-lŭ Iosifŭ Vulcanŭ, neobositulŭ redactor alŭ „Familiei", mulţămesce tuturorŭ colaboratorilorŭ sĕi, domnilorŭ carĭ i-au făcut acéstă rară bucuriă şi publicului, care n'a lăsatŭ sĕ cadă acéstă întreprindere. „Susŭ stégulŭ!" sfîrşesce d-lŭ Vulcanŭ. — Recomandămŭ tuturorŭ Românilorŭ acestŭ numĕrŭ jubilarŭ alŭ celei mai vechĭ reviste beletristice-literare românescĭ.

***

Comunicaţia la graniţa română. Ministrulŭ ung. de interne face cunoscutŭ următórele: „In timpulŭ din urmă s'au adresatŭ adese-orĭ plângerĭ, că organele române dela graniţă nu lasă sĕ trécă lucrătorĭ ungarĭ, décă se anunţă în massă, deşi suntŭ provĕḑuţĭ cu paşapórte în regulă. După cum a împărtăşitŭ ministrulŭ comunŭ de esterne, motivulŭ e, că organele române dela graniţă, în casulŭ când se anunţă lucrătorĭ în massă, suntŭ îndatorate a obţine dela autorităţile superióre aprobarea prealabilă pentru trecerea în massă a graniţei. Comercianţii românĭ, carĭ întrebuinţéză lucrătorĭ ungarĭ, înlătură acéstă greóiă procedere prin aceea, că obţinŭ mai nainte dela guvernulŭ românŭ o încuviinţare specială pentru trecerea unui numĕrŭ mai mare de lucrătorĭ; décă ḑecĭ întreprindĕtorii ungarĭ procedŭ totŭ aşa, înlătură orĭ-ce neplăcerĭ." Acéstă încunosciinţare s'a trimisŭ tuturorŭ fişpanilor spre publicare.

***

Oprirea loteriei micĭ. După cum vestesce o fóiă din Pesta, ministeriulŭ ungurescŭ de finanţe se ocupă fórte seriosŭ cu ideia, de a opri loteria mică şi eventualŭ a introduce în loculŭ ei o altfelŭ de loteriă cu losurĭ. Reforma acésta însĕ numai aşa se póte face, décă şi ministrulŭ de finanţe austriacŭ va întroduce de-odată aceleaşĭ legĭ în privinţa asta. Peste totŭ nu mai încape îndoélă, că loteria mică în forma ei de astăḑĭ n'are sĕ mai trăéscă multŭ şi e şi timpulŭ sĕ se înlăture unŭ asemenea mijlocŭ de esploatare şi sĕrăcire a poporului.

Alegere de protopopŭ în Braşovŭ. Membrii, preoţĭ şi mirenĭ, ai sinodului protopresbiteralŭ înmulţitŭ alŭ tractului Braşovului I suntŭ convocaţĭ a se întruni în sinodŭ electoralŭ *Sâmbătă în 30 Iuniu a. c. st. v. la 11 óre înainte de ameḑĭ* în biserica cu chramulŭ Sântului Nicolae din Scheiu, în cetatea Braşovului, *pentru alegerea de protopresbiterŭ* alŭ numitului tractŭ. Actului de alegere va premerge serviciulŭ divinŭ prescrisŭ, care se va începe la 9 óre înainte de ameḑĭ în aceeaşĭ biserică. Totde-odată după prescrisele § 14 alŭ regulamentului pentru procedură la alegerea de protopresbiterŭ, fiindŭ de lipsă a se întruni comitetulŭ protopresbiteralŭ în şedinţa estraordinară pentru compunerea listei de candidare, suntŭ convocaţĭ şi membrii comitetului protopresbiteralŭ la şedinţă spre scopulŭ indicatŭ *la 8 óre dimineţa* în ḑiua ţinerii sinodului electoralŭ în sala de şedinţe a comitetului parochialŭ dela biserica cu chramulŭ Sântului Nicolae în Braşovŭ. Comisarŭ consistorialŭ este Précuvioşia sa archimandritulŭ Dr. Ilarionŭ Puşcariu.

***

Esamenele publice la gimnasiulŭ românŭ greco-orientalŭ din Bradŭ cu finea acestui anŭ scol. se vorŭ ţine în ordinea următóre: *Lunĭ în 25 Iuniu* v. clasa III şi IV-a normală. *Marţi în 26 Iuniu* v. dela 8—12 a. m. cl. I. g. din limba română-latină, matematică şi geografiă, dela 2—5 p. m. cl. II. g. din religiă, limba germână, maghiară şi geometriă; dela 5—6 p. m. cl. III-a şi IV-a g. din gimnastică. *Mercurĭ în 27 Iuniu* v. dela 8—12 a. m. cl. III-a g. din: limba latină, istoriă, matematică şi limba maghiară; dela 2—5 p. m. cl. IV-a gmn. din: limba română, latină, istoriă, matematică şi limba maghiară; dela 5—6 p. m. cl. I şi a II-a gmn. din gimnastică; dela 6—7 p. m. tóte 4 clasele „Cantŭ." *Joi în 28 Iuniu* „Te deum" în biserica din locŭ, apoi în sala gimnasiului se vorŭ declama poesii în limba maternă, precum şi în cea maghiară şi germană, însoţite de cântărĭ; după premergerea acestora va urma cetirea clasificaţiunilorŭ, împărţirea premielorŭ şi atestatelorŭ, precum şi publicarea condiţiunilorŭ de primire şi înscriere a elevilorŭ pe anulŭ scol. 1890/91.

Toţĭ amicii şi binevoitorii acestui institutŭ suntŭ învitaţĭ a participa atâtŭ la esamene, câtŭ şi la încheiarea solemnelă a anului scolasticŭ, ce espiră. — Din conferenţa corpului profesoralŭ, ţinută la 8 Iuniu 1890 v. — *Direcţiunea.*

***

Mare periculŭ. Din Pojunŭ se scrie, că la 12 (24) Iunie maşina vaporului celui vechiu alŭ societăţii de navigaţiune pe Dunăre, care făcea serviciulŭ de trecere a publicului dela unŭ ţĕrmŭ la altulŭ, n'a mai fostŭ în stare sĕ funcţioneze. O mare nenorocire se părea de neînlăturatŭ. După încheiarea representaţiunei din arenă, 200 de călĕtorĭ voiau sĕ trécă pe ţĕrmurulŭ de dincóce alŭ Dunării, când în mijloculŭ Dunării maşina încetà cu totulŭ a mai funcţiona. Vaporulŭ mergea către schela podului celui stabilŭ. Intre călĕtorĭ se născù o spaimă cumplită, toţĭ strigau după ajutorŭ, mai multe femei leşinară, mulţĭ dintre călĕtorĭ voiau sĕ sară 'n apă. Mulţămită purtărei esemplare a personalului vaporului, acesta putù din norocire sĕ ajungă la ţĕrmŭ. Poliţia a opritŭ imediată circularea vaporului şi a raportatŭ telegraficŭ ministeriului.

***

Baruch Adolf, marele comerciantŭ ovreu din Têrgu-Mureşului, după cum ni-se comunică, a rĕposatŭ la 25 Iunie n. c. în Budapesta. Rĕposatulŭ a lăsatŭ în urma sa o avere de aprópe două milióne florinĭ. Nefiindŭ cunoscute ultimele sale dispoşiţiunĭ, nu se scie încă, décă a lăsatŭ ceva şi pentru scopurĭ filantropice, orĭ nu. Osămintele rĕposatului au fostŭ aduse erĭ aicĭ, în Braşovŭ, unde se vorŭ înmormênta mâne în cripta familiară din cimiteriulŭ ovreescŭ.

***

Din Bănatŭ ne scrie unŭ călĕtorŭ, că trecêndŭ prin comuna Folia din tractulŭ Jebeliu, lângă Ciacova, s'a miratŭ de nerênduiala ce a vĕḑut'o la biserica română gr. or. de acolo. „Sĕraca biserică!" ne ḑice numitulŭ călĕtorŭ. „Ea e mai sĕracă decâtŭ sĕracii, jurŭ împrejurŭ e îngrădită cu gardŭ de urḑicĭ, ér când plouă, nu póte sta omulŭ sub acoperemêntulŭ ei. Apoi mai e şi datóre pentru „Fóia diecesană" cu 20 fl. cum am cetitŭ în acéstă fóiă. De asta tare m'am minunatŭ, căcĭ cum póte sĕ fiă lucrulŭ acela, ca părintele şi dascălulŭ sĕ cetéscă fóia, ér biserica, care e lipită de sĕracă, s'o plătéscă. Alte ḑiare române şi aşa nu cetescŭ, sĕ nu fiă în stare preotulŭ şi dascălulŭ sĕ plătéscă măcarŭ abonamentulŭ la „Fóia diecesană?"

***

Filoxera. Din Pojunŭ se anunţă, că în viile dela Modern, Bösing şi Grünau s'a constatatŭ esistenţa filoxerei.

***

Oficiu postalŭ se înfiinţéză şi în anulŭ acesta pentru sesonulŭ de băi, dela 1 Iulie până la finele lui Augustŭ, în localitatea de băi Homorodŭ, comit. Odêrheiu. Comunicaţia postală ḑilnică între Homorodŭ şi Odêrheiu-Ciuc-Sereda se va întreţine printr'o căruţă poştală.

***

Şcóla de fete ev. conf. augsb. (săséscă) din Sibiiu a avutŭ în anulŭ acesta şcolarŭ între 570 eleve: 499 ev. c. a., 2

Imblătitorulŭ şĭ-a luatŭ nópte bună şi s'a dusŭ.

Sgârcitulŭ însĕ se 'ntórse către nevastă-sa şi 'i ḑise:

— „Veḑĭ, muiere, câtŭ de proştĭ suntemŭ noi. Ce de grâu pierdemŭ noi în paie şi în plévă şi câtŭ împărţimŭ cu îmblătitorii streinĭ. N'ai vĕḑutŭ tu pe cerşitorii, carĭ au fostŭ astăḑĭ la noi, cum cu puţinŭ lucru scóseră dintr'unŭ snopŭ o mierţă de grâu cu vêrfŭ. Noi abia scótemŭ dintr'o claie de 30 de snopĭ 6 până în 7 mierţe, pe când amŭ puté scóte fără picŭ de ostenélă 30 de mierţe. Amŭ socotitŭ déră sĕ nu mai băgămŭ îmblătitorĭ, ci sĕ ne apucămŭ încă de mâne sĕ facemŭ şi noi cum au făcutŭ cerşitorii ăia."

„Dreptŭ ai, bărbate," ḑise muierea. „Şi eu am vĕḑutŭ şi m'am minunatŭ, câtŭ grâu au pututŭ ei scóte dintr'unŭ snopuleţŭ, alesŭ ca pe masă şi ca aurulŭ. Hai sĕ ne apucămŭ sĕ facemŭ şi noi aşa."

Inţelegerea fù gata. Luară îndată unŭ tăciune aprinsŭ din vatra focului, se duseră cu tăciunele amêndoi la stogurĭ, şi după-ce li-a datŭ rêndŭ pe rêndŭ foc se traseră de oparte şi aşteptară sĕ se alégă grâulŭ curatŭ şi frumosŭ ca aurulŭ.

Dér înzadarŭ, căcĭ grâulŭ se făcù totŭ cenuşe, ér avutulŭ celŭ sgârcitŭ n'a mai avutŭ curêndŭ ródă, ca sĕ îmblătéscă şi cu îmblăciulŭ şi cu piciorulŭ.

— *R.* —

Sciinţa bunului Ricard

sêu

calea către fericire*)

Iubite cetitorŭ!

Se ḑice, că unŭ autorŭ nicĭ-odată nu se bucură mai multŭ ca atuncĭ, când îşĭ vede operele citate cu respectŭ de alţĭ scriitorĭ învĕţaţĭ. Mie rarŭ mi-s'a întêmplatŭ sĕ simtŭ o asemenea bucuriă; căcĭ deşi potŭ ḑice fără înfumurare, că, de vr'o douĕ-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ, mĭ-am dobênditŭ pe fiă-care anŭ unŭ mare renume printre autorii de Almanachurĭ, totuşĭ n'am avutŭ parte — nu sciu pentru-ce — sĕ vĕdŭ şi eu pe confraţii scriitorĭ de acelaşĭ genŭ, onorându-mĕ cu niscai-va laude, orĭ pe vr'unŭ autorŭ făcêndŭ despre mine cea mai mică menţiune. Astfelŭ fără miculŭ folosŭ materialŭ, ce-am trasŭ din lucrările mele, crede-mĕ că seceta de aplause m'ar fi descuragiatŭ cu totulŭ.

In cele din urmă, am conchisŭ, că celŭ mai bunŭ judecătorŭ alŭ meritului meu este poporulŭ, pentru-că elŭ îmĭ cumpĕra „Almanachulŭ" şi mai alesŭ, că, umblândŭ printre ómenĭ, fără sĕ fiu cunoscutŭ, am auḑitŭ adesea repeţindu-se, când de unulŭ când de altulŭ, câte o ḑicĕtóre d'ale mele, ş'apoi adăugêndŭ: *„precum ḑice bunulŭ Ricard"*. Acésta mĭ-a făcutŭ óre-care plăcere şi mĭ-a probatŭ nu numai, că învĕţăturile îmĭ suntŭ preţuite, dér că au şi óre-care autoritate; şi-ţĭ mărturisescŭ, că spre a încuragia şi mai multŭ lumea sĕ-şĭ amintéscă şi sĕ'mĭ repete maximele, mi-s'a întêmplatŭ une-orĭ sĕ mĕ citezŭ eu însumĭ, cu tonulŭ celŭ mai seriosŭ. De aci puteţĭ judeca câtŭ trebue sĕ fi fostŭ eu de mulţămitŭ de întêmplarea ce am a vĕ spune.

Alaltă-erĭ, plimbându-mĕ călare, mĕ opriiu într'unŭ locŭ, unde erau mulţĭ adunaţĭ la o vênḑare publică. Ora strigării nu sosise încă; ómenii vorbiau despre timpii grei, în care se aflau. Unulŭ, adresându-se către unŭ bĕtrânŭ cu pérulŭ albŭ şi cu înfăţişare respectabilă îi ḑise:

— Dér dumnéta, ce creḑĭ, moşŭ Avrame? Nu e aşa, că greutatea dărilorŭ şi contribuţiunilorŭ o sĕ ruineze cu totulŭ ţera? Cum o sĕ le mai plătimŭ? Ce ne înveţĭ sĕ facemŭ?

Moşŭ Avramŭ cugetà câtva, apoi rĕspunse:

— De vreţĭ sĕ-mĭ sciţĭ părerea, v'o spunŭ în douĕ cuvinte, *căcĭ o singură vorbă e de ajunsŭ celui ce vrea sĕ 'nţelégă. Baniţa se umple cu vorbe,* după cum ḑice bunulŭ Richard.

*) Din cartea *„Franklin, opere alese"*; din bilblioteca de lectură pentru tinerimea română de ambe-sexe, elaborată după diferiţĭ autorĭ de *I. M. Riurénu.* Ediţiunea V-a.

ref., 61 rom. cat. 4 gr. cat., 8 gor or., 9 mos., séu 546 germane, 11 române, 6 maghiare, 10 de altŭ némŭ.

***

Imormêntarea unui lăutarŭ. Din Pesacŭ ne scrie agronomulŭ George P. Bogdanŭ: Vechiulŭ lăutarŭ *Goia* (Gavrilă) „cunoscutŭ în totŭ ţinutulŭ dela Murĕşŭ pănă 'n Timişŭ", a rĕposatŭ nu de multŭ. Elŭ va rĕmâné neuitatŭ în memoria tuturorŭ acelora, carĭ îşĭ mai aducŭ aminte de dilele tinereţelorŭ, orĭ de fericitele momente ale nunţii lorŭ, căcĭ nu era nuntă, la care Goia sĕ nu fi fostŭ de faţă; unde elŭ nu era, petrecerea n'avea vlagă. Blagoslovită fiă vechia şi hîrburósa lui vióră, căcĭ multŭ şi pe mulţĭ i-a înveselitŭ ea, nu numai dintre Românĭ, ci şi dintre Nemţĭ, Bulgarĭ, Croaţĭ şi Sêrbĭ, pentru-că Goia era mai ântêiu de tóte Ţiganŭ şi prin urmare era internaţionalŭ. I-s'a şi făcutŭ lui Goia unŭ prohod numai ca elŭ. In sunetulŭ tuturorŭ clopotelorŭ dela biserica română gr. or. din Pesacŭ, cosciugulŭ lui simplu, dusŭ de învĕţăceii sĕi, fù pornitŭ dela modesta locuinţă a rĕposatului spre cimiterulŭ comunŭ. După unŭ spalirŭ de cântăreţĭ tinerĭ şi bĕtrânĭ, mergea preotulŭ însoţitŭ de ambii învĕţătorĭ; după cosciugŭ o cétă de musicanţĭ — totŭ rudenii şi învĕţăcei de-ai rĕposatului — carĭ din tóte părţile alergară pentru a da marelui lorŭ învĕţătorŭ şi dadă ultima onóre. In fine cosciugulŭ era urmatŭ de numĕrosŭ poporŭ. Imormêntarea s'a făcutŭ în 4(16) Maiu. Clopotele, ornamentele bisericei şi serviciulŭ funcţionarilorŭ se deteră din partea comitetului parochialŭ gratuitŭ. Goia s'a dusŭ namângăiatŭ din acéstă vale a plângerilorŭ, pentru-că tótă truda ce şĭ-a dat'o de a turna şi în glava fiiului sĕu baremĭ câtŭ de câtŭ din sciinţa lui da lăutarŭ a rĕmasŭ zadarnică.

***

Defraudatorŭ condamnatŭ. Tribunalulŭ din Pojunŭ a condamnatŭ pe fostulŭ casierŭ alŭ comitatului Pojunŭ Sigmund Bitto sen., care a defraudatŭ 50.800 fl. din banii încredinţaţĭ lui de administraţiă, la patru anĭ temuiţă şi la şépte anĭ perderea oficiului, ér pe fiiulu lui Bitto, care din banii defraudaţĭ îngropase în grădină 44.300 fl., la unŭ anŭ temuiţă şi la 3 anĭ perderea oficiului. Tabla a aprobatŭ sentinţa relativă la Bitto sen., pe Bitto fiiulŭ însĕ l'a achitatŭ. Curia la rêndu'i a aprobatŭ sentinţa instanţei ântêi.

***

Inghețațĭ în Iunie. In Csejkŏ, o localitate în valea Strigoniului, a fostŭ în nóptea de 15 cătră 16 Iunie aşa de frigŭ, încâtŭ, precum spune „M. All." — trei miei, care fuseseră tunşĭ în diua trecută, au îngheţatŭ.

***

Atentatŭ. „P. Hirlap" află, că la 20 Iunie nisce Sêrbĭ au datŭ 11 împuşcăturĭ asupra patrulei ungare ce era de pază la vama Baranyos. Nu se scie încă, décă a fostŭ cineva rănitŭ.

***

Ucişĭ de trăsnetŭ au fostŭ trei ómenĭ în biserica ev. din Assakürt, solgăbirĕiatulŭ Neutrei, în 22 Iunie cu ocasiunea serviciului divinŭ de dup'amédĭ. Preotulŭ încă a fostŭ atinsŭ. Spaima ómenilorŭ a fostŭ mare; în îmbulzéla lorŭ de a eşi pe uşe afară, au rĕsturnatŭ o femeiă împovărată, care a fostŭ greu vătĕmată. Totŭ în diua aceea unŭ ţĕranŭ din Zavar lângă Tirnau, care se adăpostise pe drumŭ sub unŭ arbore, fiindŭ vreme tare, a fostŭ găsitŭ mortŭ lângă arbore, care fusese despicatŭ de trăsnetŭ.

Incă o voce în contra şovinismului ungurescŭ exageratŭ.

Fóia ungurésca „Közérdek" din Aiudŭ, dela 22 Iunie, publică unŭ articulŭ, în care autorulŭ dovedesce, că cunósce ceva mai bine viéţa poporului românŭ decâtŭ politiçii din Cluşiu şi din Pesta, şi pe temeiulŭ acestei cunóscerĭ e de părere, că Ungurii arŭ face mai bine, décă arŭ căuta sĕ se apropiă de Românĭ, decâtŭ sĕ înăsprescă raporturile lorŭ cu aceştia printr'unŭ şovinismŭ exageratŭ. Dér autorulŭ articulului greşesce, când dice, că „opiniunea publică din România ar fi sedusă de tinerĭ, carĭ neavêndŭ plăcerea de-a munci aicĭ, orĭ lipsindu-le talentulŭ şi strădania, trecŭ graniţele şi scriu în diarele de-acolo în contra Ungurilorŭ". Nedreptăţirile, faptele şovinismului smintitŭ ungurescŭ suntŭ, care facŭ sĕ'şĭ pérdă Ungurii simpatiile nu numai în România, ci în tótă lumea. Asta fórte bine o scie autorulŭ articulului, precum se póte bine vedé din cele ce le-a scrisŭ, dér se pare că se teme sĕ nu'şĭ aprindă paie pe capŭ cu şoviniştii, décă le-ar spune pĕcatele verde'n faţă. Articululŭ, după „Tel. Rom.", e de următorulŭ cuprinsŭ:

„Îi place Maghiarului a se uita peste umĕrŭ la cei din alte ţĕrĭ şi cu deosebire desconsideră pe Francesĭ pentru superficialitatea lorŭ. Décă cineva scrie în străinĕtate despre lucrurile din Ungaria şi pe acelea le presentéză aşa cum trebue, Maghiarulŭ vede în acestŭ modŭ de scriere unŭ sacrilegiu, se supĕră focŭ, şi sĕu batjocuresce pe atarĭ scriitorĭ, séu îi despreţuesce. Acéstă slăbiciune, acéstă superficialitate o găsimŭ mai la fiă-care poporŭ din Europa, o aflămŭ la Maghiarŭ ca şi la Germanŭ, la Francesŭ ca şi la Italianŭ, la Românŭ ca şi la Sêrbŭ.

De aci urméză, că despre lucrurile maghiare suntŭ mai bine informaţĭ cei din Petropole, ca cei din Zagrabia, căcĭ ómenii noştri scriu în modŭ superficialŭ despre lucrurile maghiare. România vecină, orĭ Serbia nu cunósce d. es. cultura nóstră, nu cunósce referinţele nóstre economice, nicĭ cele politice şi sociale, dér nicĭ noi nu cunóscemŭ referinţele de acolo, dér Englesii pănă şi cei dela nordŭ ne cunoscŭ pe noi pe amêndoi pănă în rĕrunchĭ.

Şi de unde vine acésta? De acolo, că Englesulŭ cu natura lui scrutătóre, nu e împinsŭ de şovinismŭ, când voiesce sĕ afle adevĕrulŭ, ci acela'lŭ caută şi descrie în tótă golătatea. Englesii facŭ cultŭ numai din sciinţă şi din pracsa ce o câştigă pe basa sciinţei, politica ei o consideră numai ca unŭ mijlocŭ, pe când Românii şi Ungurii facŭ cultŭ numai din puterea politică şi cultului acestuia îi subordinéză tóte celelalte interese. De aci e esplicabilŭ, că Englesulŭ cunósce mai bine referenţele Zulucaferilorŭ, de cum cunoscŭ cei din Bucurescĭ pe Maghiarĭ şi cei din Budapesta pe Românĭ.

Aspiraţiunile politice au creatŭ Schulvereinulŭ, Daco-România, Iredenta, Emke şi aceste fantasme au pusŭ pe ómenĭ vis-à-vis unulŭ de altulŭ de nicĭ îndreptăţirea de a fi nu şĭ-o mai recunoscŭ, reciprocŭ unulŭ altuia. Şovinismulŭ a împinsŭ lucrurile pănă acolo, că capetele încoronate se recunoscŭ unulŭ pe altulŭ, dér popórele aceste vecine în urma politisărei continue nu concedŭ nicĭ atâta vecinului sĕu, că i-ar umbla orologiulŭ bine în busunarŭ.

Şi noi tocmai aşa suntemŭ! Ne este înaintea nasului literatura română, musica română, cântecile poporale, lira română cea fără de păreche şi limba română, ca şi care mai frumósă nu ne putemŭ închipui, de care nicĭ nu voimŭ sĕ audimŭ, de cum s'o asemĕnămŭ cu limba italiană, recunoscută de frumósă, şi noi aceste nu le vedemŭ. Cu unŭ felŭ de dispreţŭ vorbimŭ, că poporulŭ românŭ, după legile lui naturale, îşĭ desvóltă limba lui din limba latină, pe care de secolĭ o-a neglesă.

Noi amŭ fi însĕ cei dintâi, carĭ i-amŭ rîde, décă şĭ-ar lua refugiulŭ sĕ-o cultive din cea maghiară, orĭ din cea germană, şi acésta Românulŭ nicĭ nu o póte face. Noi Maghiarii suntemŭ mai rĕu situaţĭ pentru-că orĭ-câtŭ e de frumósă limba nóstră, noi nu o putemŭ desvolta nicĭ din cea fino-ungară, nicĭ din cea turcéscâ.

Ca Maghiarŭ trebue sĕ o spunŭ verde, că noi fără nicĭ unŭ motivŭ plausibilŭ micşorămŭ pe Românĭ, carĭ ca vecinii noştri au mare şi frumósă misiune. Şi de câte-orĭ cugetămŭ la ei, pe noi ne preţuimŭ mai multŭ fără ca s'avemŭ idei despre virtuţile lorŭ cele admirabile. Nu ar trebui sĕ trecemŭ decâtŭ unŭ şanţŭ, ca sĕ vedemŭ, că vestulŭ nu se termină în Ungaria, cum ne place nouĕ a vesti, ci în România. Abstragemŭ dela aceea, că România e încăldită cu tótă pompa civilisaţiunei şi culturei vestice, şi că în Bucurescĭ e o viéţă ca în Parisŭ, cu deosebire, că-i lipsescŭ pĕcatele de acolo, dér şi isteţimea originală e pe unŭ gradŭ fórte înaltŭ.

În nisuinţele nóstre de maghiarisare noi amŭ puté învĕţa dela cei din Bucurescĭ, că adecă fiă-care firmă, care nu scrie pe tablă în limba statului românŭ, plătesce 100 francĭ şi fiind-că nimenea nu voesce sĕ arunce banĭ, totŭ omulŭ scrie în limba statului. Acésta e, ca sĕ nu facă nimenea reclamŭ cu naţionalitatea lui. Décă amŭ face şi noi aşa, aşĭ dori sĕ nu incurgă nicĭ unŭ crucerŭ în visteria statului.

Sĕ vedemŭ însĕ, că de unde vinŭ referinţele nóstre cele încordate. Mulţĭ din tinerii, carĭ nu au plăcerea de a munci aicĭ, căcĭ le lipsesce orĭ talentulŭ, orĭ strădania, trecŭ graniţele şi acolo 'şĭ află ocupaţiune pe lângă redacţia vre-unui diarŭ. Aceştĭ tinerĭ ducŭ cu sine a porţiune bună de ură contra Maghiarilorŭ şi acésta îşĭ află espresiune în scrierile lorŭ. Aşa opiniunea publică română e sedusă de aceste elemente nenorocite dela noi. Totŭ asemenea facemŭ şi noi Maghiarii. Noi cei mai tarĭ luptămŭ cu armele celorŭ mai slabĭ. Nu ne informămŭ din de ajunsŭ asupra situaţiunei, la mâniă şi duşmăniă rĕspundemŭ cu mai mare duşmăniă şi cu unŭ felŭ de brutalitate, ceea-ce nu e nicĭ decum demnŭ de noi. Décă acésta vré sĕ fiă politică, atuncĭ noi ne pricepemŭ aşa de puţinŭ la ea, ca Zulukaferii. Décă acésta însémnă isteţime şi crescere, noi cu acésta nu ne putemŭ produce nicĭ-o-dată.

In călĕtoria mea din urmă în România am venitŭ la convingere, că noi suntemŭ datorĭ sĕ facemŭ pasulŭ dintâi ca sĕ ne apropiemŭ. Acésta o cere simţulŭ de dreptate alŭ cavalerismului nostru şi acésta o cerŭ regulele socialĭ şi internaţionalĭ, şi cu aceste politica nu are de a face. Vecinii noştri suntŭ demnĭ în mĕsura cea mai mare ca noi sĕ fimŭ cu curtenire faţă de ei, sĕ recunóscemŭ meritulŭ fiă-căruia. Décă ne supĕră superficialitatea Francesului, sĕ ne supere mai multŭ superficialitatea nóstră. De nu voimŭ sĕ cădemŭ în pĕcatulŭ superficialităţii, sĕ învĕţămŭ a fi dreptĭ şi ecuitabilĭ. Sĕ cunóscemŭ din temeiu pe fiă-care poporŭ, şi cu deosebire pe vecinii noştri, a cărorŭ preteniă politică numai atuncĭ o avemŭ, décă pe cale socială ne nisuimŭ sĕ o ajungemŭ şi a cărorŭ nobilă

Toţĭ se adunară, făcêndu-se cercŭ împrejuru'i şi îndemnându'lŭ sĕ vorbéscă. Elŭ începù astfelŭ:

— „Scumpĭ amicĭ şi bunĭ vecinĭ, e adevĕratŭ, că impositele suntŭ prea grele; dér de-amŭ avé de datŭ numai câte ne cere guvernulŭ, totŭ amŭ mai puté sĕ le întêmpinămŭ; însĕ câte n'avemŭ altele, care pentru unii din noi suntŭ cu multŭ mai îngreunătóre! Aşa, *lenea* ne costă îndoitŭ de câtŭ ce ne ia guvernulŭ, *viţiile* întreitŭ şi *luxulŭ* împătritŭ. Aceste imposite suntŭ astfelŭ, încâtŭ perceptorilorŭ şi cassierilorŭ le e peste putinţă sĕ ne scape de dênsele séu sĕ le mai uşureze. Cu tóte astea, déc'amŭ asculta unŭ bunŭ consiliu, totŭ amŭ mai puté spera ceva; căcĭ precum dice bunulŭ Ricard în „Almanachulŭ" lui din 1733 — Dumnedeu a disŭ omului *ajută te, şi te voiu ajuta.*[1])

I. „Décă vr'unŭ guvernŭ ar îndatora pe toţĭ sĕ dea regulatŭ, pentru serviciile publice, a decea parte din timpulŭ lorŭ, negreşitŭ c'acéstă impunere li-s'ar păré fórte aspră. Totuşĭ, pe cei mai mulţĭ dintre noi lenea'i taxéză într'unŭ modŭ şi mai tiranicŭ. De s'ar socoti timpulŭ perdutŭ într'o completă lene, séu şedêndŭ fără lucru, séu întrebuinţându'lŭ în petrecerĭ nebune, aţĭ vedé, că spui adevĕrulŭ. Lenea aduce multe neajunsurĭ, lipsă[2]) şi scurtare de viéţă. *Lena*, după cum dice bunulŭ Ricard[3]), *se asemĕnă ruginii: ea róde puterile mai multŭ decâtŭ lacrarea. Nu prinde rugină cheia cu care ne servimŭ totdéuna. Décă vĕ place viéţa, nu vĕ perdeţĭ timpulŭ, căcĭ elŭ e materia din care s'a făcutŭ viéţa.* Ce de timpŭ dămŭ somnului peste trebuinţă! Uitămŭ că *vulpea, care dórme, nu prinde găinĭ* şi că *avemŭ destulŭ timpŭ de durmitŭ, când vomŭ fi în mormêntŭ.* Décă timpulŭ este *cea mai preţiósă avere, perderea lui* este neapĕratŭ *cea mai mare rsipă, pentru-că timpulŭ perdutŭ nu se mai întórce şi acela, pe care noi îlŭ credemŭ de ajunsŭ, e totdéuna prea scurtŭ.* Curagiu dér, şi sĕ lucrămŭ pănă vomŭ puté! Prin activitate, vomŭ produce lucrurĭ marĭ cu mai puţină bătaiă de capŭ. *Lenea pe tóte le face anevoióse, munca lesnicióse. Cine se scólă târdiu se încurcă tótă diua şi, pănă sĕ s'apuce de lucru, a şi înoptatŭ. Lenea merge atâtŭ de încetŭ, încâtŭ sĕrăcia o ajunge îndată. Apucă tu înaintea afacerilorŭ, ca sĕ nu-ţĭ apuce ele înainte. Culcarea de timpuriu şi scularea de dimineţă aducŭ sănĕtate, avuţiă şi înţelepciune.* Ce însemnéză acele dorinţe şi speranţe de timpurĭ mai fericite? De noi depinde sĕ facemŭ timpulŭ mai bunŭ, de vomŭ sci sĕ lucrămŭ. *Munca*, precum dice bunulŭ Ricard, *n'are nevoiă de dorinţe. Cine trăesce sperândŭ, se espune a muri de fóme. Nicĭ unŭ folosŭ fără sudorĭ.* Cată sĕ trăescĭ din lucrulŭ mânilorŭ tale, décă n'ai ţérine, séu décă le ai e mare contribuţiune pe dênsele, pe când, după cum cu dreptŭ cuvêntŭ dice bunulŭ Ricard, *o meseriă preţuesce câtŭ o moşiă: cariera 'e o funcţiune, care unesce într'ênsa şi folosŭ şi onestitate.* Dér fiă-cine trebue sĕ-şĭ védă de meseriă şi sĕ-şĭ urmeze profesiunea, căcĭ altfelŭ nicĭ moşiile, nicĭ funcţiunea nu ne-arŭ puté ajuta sĕ ne plătimŭ impositele. Orĭ-ce omŭ activŭ n'are sĕ se témă de lipsă orĭ de secetă, căcĭ *fómea se uită din uşa muncitorului, dér nu cuteză sĕ între înăuntru.* Asemenea n'are sĕ se témă nicĭ de perceptorĭ, nicĭ de ómenii poliţiei, căcĭ *munca plătesce datoriile, ér trândăvia le măresce.* N'ai nevoiă sĕ găsescĭ comorĭ, nicĭ

[1]) „Scapă-mĕ, Dómne. — „Dă din mânĭ, Române". — „Pe omulŭ bunŭ şi muncitorŭ îlŭ ajută şi Dumnedeu".

[2]) Lenea e cocónă mare, care n'are de mâncare.

[3]) Cetitorulŭ adesea va da în acéstă scriere peste espresiunea „*bunulŭ Ricard.*" Amŭ conservat'o numai pentru colórea locală, fiind-că scrierea nu este o producere originală. Pe românesce, în asemenea împrejurărĭ, când se citéză macsime şi proverbe, în locŭ de „*bunulŭ Ricard*" se dice: „*povestea ăluia*", „*povestea vorbii*", „*cum dice proverbulŭ*", „*cum dice Românulŭ*" etc. — *R.*

dréptă cu mândriă o putemŭ stringe. Şi ce vrednicŭ e sĕ scimŭ noi despre Românĭ!

Românii nu au filosofĭ marĭ, nu au nicĭ scriitorĭ de renume europeanŭ, dér au o poesie populară, care nu o are nicĭ unŭ poporŭ de pe lume. Musica, nu atâtŭ cea cultă, câtŭ cea, care e atâtŭ de fermecătóre în marea de poesii, trebue sĕ ne facă sĕ ne interesămŭ de ea şi sĕ o admirămŭ. Invĕţaţii, carĭ susţinŭ că limba cea italiană e cea mai frumósă de pe pământŭ, de bună sémă că pe cea românéscă o cunoscŭ numai cu ochii şi nu cu mintea. Limba română are cu două vocale mai multŭ ca orĭ-ce limbă din lume, de unde urméză, că ea sună mai frumosŭ ca orĭ-ce limbă. Inveţe cine póte limba grécă, orĭ cea latină, dér vadă sĕ-şĭ însuşéscă comóra lirei române şi pĕtrundă în spiritulŭ acelei limbĭ şi folosésca-lŭ spre binele naţiunei. Academia maghiară ar trebui ca totŭ ce a produsŭ lira şi poesia română în cântările ei sĕ traducă în limba maghiară, şi ĕstŭ modŭ multe duşmănii arŭ înceta. Maghiarulŭ ar iubi pe Românŭ din inimă, şi cum ar pregăti Românii opiniunea publică în favorulŭ nostru, ar rĕmâné în socotéla lorŭ. Din o iubire, după legile cele nestrămutabile ale logicei, ar urma cealaltă, şi aşa ar trebuì sĕ prindă rădĕcinĭ.

Sĕ ne uitămŭ numai la „Valurile Dunărei“ după Ivanovicĭ, pe care eu le-am încetăţenitŭ în Ungaria, câtŭ terenŭ au cuprinsŭ şi câtŭ de bine le audimŭ şi gustămŭ. Si óre ce aflămŭ noi în acelŭ valsŭ decâtŭ profunditatea aceea originală românéscă din cântare. Unŭ artistŭ de mâna a doua din Budapesta a auditŭ mai anii trecuţĭ o poesiă populară românéscă în Oradea-Mare şi a compusŭ după ea „Nach Grossvardein“, cunoscutŭ tuturorŭ artiştilorŭ, şi încă poesia populară română, după care o-a compusŭ, nu e tocmai din cele mai frumóse. Românii au de decĭ şi sute de orĭ mai frumósă şi mai preţióse. Trebue sĕ le cunóscemŭ şi sĕ le luămŭ aminte. Décă alte popóre suntŭ superficiale, noi nu e ertatŭ sĕ fimŭ superficialĭ, ci trebue sĕ iubimŭ pe cei-ce suntŭ vrednicĭ de iubirea nóstră.

Românii suntŭ vrednicĭ de stima nóstră. Va dice cineva, că eu sunt bizarŭ în espunerile mele. Respingŭ o atare insinuaţiă. Trebue sĕ mĕ esplicŭ. In revoluţiunea din 1848, tatălŭ meu a fostŭ luatŭ la góuă de unŭ Maghiarŭ, cu carele tatălŭ meu a făcutŭ multŭ bine şi era gata sĕ-lŭ ucidă. Şi unŭ Românŭ economŭ i-a mântuitŭ viéţa, pe care tatălŭ meu nicĭ nu l'a mai vĕdutŭ. Infrăţirea română-maghiară e necesară şi ea trebue cultivată ca sĕ putemŭ trăì.

Corespondenţa „Gaz. Trans.“

De pe valea Bogatei-Maghiare, Iunie 1890.

Onorate D-le Redactorŭ! Cetindŭ în multŭ preţuitulŭ diarŭ „Gaz. Trans.“ articlulŭ din Nr. 118 „Slujbe pentru ţérină“, mi-s'a umplutŭ inima de bucuriă vĕdêndŭ, câtŭ de bine i-aţĭ combătutŭ pe acei preoţĭ, carĭ sfătuescŭ pe poporŭ ca sĕ se oblige a ţiné câte 5—8 Vinerĭ pentru ferirea ţĕrinelorŭ de grindină, arătându-le, că nu e bine sĕ mai facă aşa, fără din contră sĕ-i îndemne la muncă ne-'ntreruptă şi la alte fapte plăcute lui Dumnedeu, căcĭ decâtŭ a şedé, mai primitŭ lucru este înaintea Lui a munci şi din rodulŭ muncei a aduce jertfe pentru binele obştescŭ alŭ credincioşilorŭ, alŭ bisericei, orĭ alŭ scólei.

Insĕ cu părere de rĕu trebue sĕ vĕ mărturisescŭ, că chiar contrarulŭ se întêmplă în comunele Bogata-Maghiară şi în filia Calna din comit. Solnoc-Dobêca, unde preotulŭ *Ioanŭ Juga*, în locŭ de a lucra pentru binele bisericei, scólei şi poporului sĕu, merge cu Ungurii pe la alegerĭ de deputatŭ şi acolo se face de rîsulŭ domnilorŭ şi alŭ ómenilorŭ pricepĕtorĭ. Er la casa dênsului nu vei vedé vre-unŭ diarŭ românescŭ, cu tóte că e în stare bunişóră materială.

Părintele Juga e parochŭ în Bogata Maghiară, ai cărei locuitorĭ românĭ suntŭ în slabă stare materială. La toţĭ abia vei afla 5 plugurĭ. Vĕdêndŭ d.-sa, că aceştĭ credincioşĭ ai sĕi nu au nicĭ unŭ modru de a-i puté face clacă cu plugurile la ogorŭ, nu i-a sfătuitŭ ca sĕ se oblige a ţiné câte 5—8 Vinerĭ. Dér în filia Calna, sciindŭ, că e bună speranţă, căcĭ credincioşii toţĭ dearêndulŭ îşĭ au plugurile lorŭ proprii, într'o Duminecă după s. Liturgiă a sfătuitŭ şi îndemnatŭ pe credincioşĭ, ca sĕ se oblige cu toţii de a se reţiné dela lucru *in 8 Vinerĭ*, ca aşa sĕ-i ferésca Dumnedeu de grindină, ba a şi pusŭ legătură de 5 fl. pe acelŭ omŭ, care ar cuteza sĕ lucre în acele Vinerĭ.

Poporulŭ la sfatulŭ şi îndemnulŭ preotului lorŭ s'a şi obligatŭ a-le ţiné. In Vinerea primă au sĕrbătoritŭ cu toţii, însĕ în Vinerea a doua, care a fostŭ în 13 Iunie st. n., mergêndŭ părintele Iuga prin Calna, a învitatŭ pe toţĭ ómenii ca sĕ vină şi sĕ-lŭ clăcuéscă, va sĕ dică sĕ vină cu plugurile şi sĕ-i ogoréscă, dicêndŭ, că şi aşa adĭ nu lucră nimica. Ce sĕ facă bieţii ómenĭ, unii de ruşine, alţii de silă s'au dusŭ, ér alţii din contră au disŭ, că nu vorŭ merge, căcĭ cum arŭ ogorî pe séma preotului, şi pe a lorŭ sémă ar puté sĕ ogoréscă, şi aşa nu au eşitŭ decâtŭ pănă la 7 plugurĭ. Aceştia au ogorîtŭ cam pănă la 11 óre, însĕ a începutŭ a ploa, aşa că a fostŭ cu neputinţă ca sĕ-şĭ continue lucrulŭ.

Gândiamŭ, că dóră părintele Iuga se va îndestuli cu ogorîtulŭ din 13 Iunie, dér în Vinerea de 20 Iunie st. n. cu tóte că şi în acéstă di a ploatŭ, din nou i-a chiămatŭ pe ómenĭ ca sĕ-i are şi şi-a şi ajunsŭ scopulŭ, căcĭ i-au eşitŭ şi în acéstă di ómenii cu plugurile, dér numai totŭ acei ómenĭ, carĭ au fostŭ şi în cela rêndŭ.

L'am arătatŭ pe părintele Iuga onoratului publicŭ cetitorŭ, nu dóră din ceva ură sĕu pismă, ci pentru-că cugetŭ, că dóră se va mai corege, căcĭ vai Dómne multe mai face, care nu i-se cuvinŭ nicĭ de cum. Trebue sĕ-şĭ aducă aminte părintele, că de nu vorŭ premerge preoţii şi învĕţătorii, — lumina poporului, — cu esemplu bunŭ, atuncĭ ce vorŭ face cei neluminaţĭ sĕu din întunerecŭ?

Crăneanulŭ.

Esamene la sate.

Teiuşiŭ, Iunie 1890.

În 17 Iunie nou c. s'a ţinutŭ esamenulŭ cu băeţii şi fetiţele dela şcóla română din Teiuşiŭ. O di de bucuriă generală a fostŭ acésta pentru Teiuşenĭ, carĭ, cu dreptŭ cuvêntŭ, au marĭ speranţe dela şcóla lorŭ.

Esamenulŭ cu fetiţele s'a începutŭ, sub conducerea P. On. D-nŭ Aronŭ Boerŭ, protopopulŭ Aiudului, la 8 óre diminéţa, fiindŭ de faţă unŭ publicŭ fórte numĕrosŭ, nu numai Românĭ, ci şi străinĭ. Strălucitŭ a fostŭ succesulŭ esamenului. D-şóra învĕţătóre *Elena Lupanŭ* a arătatŭ, că se află la înălţimea chiămărei sale, a doveditŭ multă cunoscinţă pedagogică şi didactică, şi împreună cu acestea o stăruinţă neobosită întru împlinirea datorinţei de învĕţătóre. Impărţirea obiectelorŭ de învĕţămêntŭ nicĭ că se putea face mai bine, căcĭ totŭ după câte unŭ obiectŭ mai obositorŭ urmară declamărĭ şi cântece recreatóre, aşa că deşi esamenulŭ a duratŭ mai bine de $3^1/_2$ óre, totuşĭ fetiţele pănă în sfêrşitŭ au rĕmasŭ vióe.

Sciutŭ este, câtŭ de multŭ influinţéză asupra educaţiunei peste totŭ ocupaţiunea continuă. Cuvine-se déră a aminti, că şi în privinţa acésta d-ra învĕţătóre a făcutŭ fórte multŭ. Lucrurile de mână espuse au întrecutŭ orĭ ce aşteptare, fetiţele suntŭ deprinse în diferite feliurĭ de împletiturĭ, precum *împletitulŭ cu undrele* (stricănitŭ), *împletitulŭ cu igliţa* (heclăritŭ), apoi *chindesitulŭ* (brodăritulŭ) şi feliurite cusĕturĭ dintre cele mai grele. Numĕrulŭ lucrărilorŭ espuse a fostŭ fórte mare.

După esamenŭ a urmatŭ împărţirea premielorŭ parte în cărţĭ, parte în banĭ. Dintrĕ óspeţĭ au contribuitŭ pentru premiarea fetiţelorŭ d-nii: Artemiu Lupanŭ din Blaşiu 2 fl. 5 cr., Efremŭ Raţiŭ 1 20 cr., Efremŭ Ciortea 1 fl., D-lŭ învĕţ. Marianŭ din Gârbova de josŭ 1 fl., dna Ana Giumăleanŭ 50 cr., dómna Oţelŭ 20 cr. Cărţile de premii s'au procuratŭ din banii dăruiţĭ de senatulŭ şcolasticŭ.

După amédĭ a făcutŭ esamenulŭ cu băeţii d-lŭ învĕţătorŭ *Stefanŭ Crişianŭ*, de asemenea cu succesŭ deplinŭ mulţămitorŭ. Numele d-lui Crişianŭ este încă de multŭ cunoscutŭ prin părţile acestea, ca alŭ unui învĕţătorŭ dintre cei mai de frunte, aşa că în adevĕrŭ Teuşenii potŭ fi mândri cu învĕţătórea şi învĕţătorulŭ lorŭ. Salele de esamenŭ ale amêndurora au fostŭ împodobite frumosŭ. D-lŭ protopopŭ prin o vorbire frumósă lĭ-a esprimatŭ mulţămită atâtŭ d-lorŭ, câtŭ şi bravului poporŭ din Teiuşŭ, care scie sĕ se intereseze atâtŭ de multŭ de şcólă. Multŭ au contribuitŭ la cercetarea regulată a şcólei îndemnurile d-lui parochŭ localŭ Gr. Sêrbu, care pentru acésta merită recunoscinţă.

Ca de încheiare nu potŭ decâtŭ sĕ gratulezŭ mai cu sémă d-rei Elena Lupanŭ, care, deşi abia în alŭ doilea anŭ pe tĕrêmulŭ învĕţămêntului, prin iubirea şi tactulŭ pedagogicŭ, ce a arătatŭ, şĭ-a sciutŭ câştiga inimele nu numai ale Teiuşenilorŭ, ci şi ale ţinutului dimpregiurŭ, despre ce dovedescŭ cele *şése fetiţe din giurulŭ Teiuşului, carĭ au cercetatŭ şcóla d-sale* în decursulŭ anului şcolasticŭ. Inainte cu Dumnedeu, căcĭ fructulŭ ostenelelorŭ va fi binecuvêntatŭ!

Unŭ asistentŭ.

De sub póla Meseşului Sĕlăgénŭ, Iunie 1890.

Comitetulŭ despărţĕmêntului XI alŭ „Associaţiunei Transilvane“, pentru de a-şĭ puté câştiga informaţiunĭ sigure despre starea învĕţămêntului din şcólele nóstre poporale aparţinĕtóre cercului sĕu de activitate, precum în alţĭ anĭ, aşa şi cu finea acestui anŭ şcolasticŭ a trimisŭ în fiă-care tractŭ protopopescŭ câte-o comisiune constătătóre din 2—3 membri, carĭ umblândŭ pe la esamenele de véră cu protopopulŭ respectivŭ, sĕ védă în faţa locului atâtŭ progresulŭ, câtŭ şi scăderile, ce s'arŭ puté observa în şcólele nóstre poporale.

Subscrisulŭ fiindŭ onoratŭ din partea despărţĕmêntului susŭ numitŭ, de a fi alesŭ de membru în comisiunea pentru tractulŭ protopopescŭ alŭ Crasnei, după-ce am însoţitŭ la esamenele de véră pe prea vrednicul protopopŭ alŭ acelui tractŭ, pe Revd. d-nŭ Al. Barbolovicĭ, vicarulŭ Silvaniei, cu permisiunea Onoratei Redacţiunĭ, voiu sĕ înfăţişezŭ în liniamente principale unŭ tablou fidelŭ despre starea atâtŭ materială, câtŭ şi mai vêrtosŭ morală a şcólelorŭ din acelŭ tractŭ. Voiu începe în ordinea esamenelorŭ ţinute, şi anume dela comuna:

---

sĕ rĕmâi moştenitorulŭ vr'unorŭ rude avute. *Activitatea*, precum dice bunulŭ Ricard, *e muma sporului: muncei Dumnedeu îĭ dă totulŭ. Lucraţĭ pe când leneşii dormŭ, şi veţĭ avé grâne ca sĕ şi vindeţĭ, şi sĕ vĕ mai şi rĕmână.* Nu perdeţĭ în deşertŭ minutele libere de astădĭ, că nu sciţĭ peste ce pedecĭ veţĭ da mâne. Şi apoi, cum dice bunulŭ Ricard, *mai bine adĭ unŭ ou, decâtŭ mâne unŭ bou*, şi éraşĭ: *nu lăsa pe mâne ce ai sĕ facĭ astădĭ.*

„Déc'ai fi servitorŭ la vr'unŭ stăpânŭ, nu te-ai ruşina, când te-ar prinde cu mânile în sînŭ? Tu însĕ eştĭ stăpânulŭ tĕu însu-ţĭ. Fiă'ţĭ ruşine de a te surprinde stândŭ în lenevire, când ai sĕ facĭ atâtea pentru tine, pentru familiă, pentru patriă. Scólă-te dér din spuntarea dilei, *pentru-că sórele aruncându-şĭ cea dântêiu privire asupra pământului, sĕ nu pótă dice: „étă unŭ codace, care dórme.“* Nu mai sta, ia'ţĭ uneltele şi adu-ţĭ aminte, *că pisica, care stă chibzuindu-se, nu prinde şorecĭ.* Imĭ vei dice, póte, că suntŭ multe de făcutŭ, şi că n'ai putere. Se póte; însĕ voiesce cu stăruinţă, şi vei vedé minunĭ; căcĭ *picătura mică, dér necurmată, găuresce pănă'n cele din urmă petra. Cu muncă şi cu răbdare, unŭ şórece róde unŭ otgonŭ de corabiă, şi micele loviturĭ, repetate, dobóră cei mai falnicĭ stejarĭ.*

„Par'că v'audŭ dicêndu'mĭ: „dér n'o sĕ mai avemŭ şi noi ceva rĕpausŭ?“ Vĕ rĕspundŭ, repeţindu-vĕ disele bunului Ricard: *„întrebuinţaţĭ bine timpulŭ, de vreţĭ sĕ meritaţĭ rĕpausulŭ; şi nu perdeţĭ nicĭ o oră, fiindŭ-că nu sunteţĭ singurĭ nicĭ de unŭ minutŭ.“*

„Rĕpausulŭ este unŭ timpŭ ce se póte întrebuinţa la ceva folositorŭ. Numai omulŭ muncitorŭ îşĭ póte procura rĕpausulŭ la care nicĭ-odată leneşulŭ nu póte s'a-jungă. *Viéţa liniştită şi viéţa trândavă suntŭ două lucrurĭ cu totulŭ deosebite.* Credeţĭ óre că lenea v'arŭ aduce mai multă plăcere decâtŭ munca? Vĕ înşelaţĭ, căcĭ, precum mai dice bunulŭ Ricard, *lenea nasce grijĭ şi rĕpausulŭ fără rostŭ produce nevoi*, pe când lucrarea din contră, aduce viéţă lesniciósă, îndestulare şi stimă. *Plăcerile se ţinŭ după cei ce fugŭ de dênsele. Torcĕtórea bărbată nicĭ-odată nu rĕmâne fără cămaşă. De când am o vacă şi câte-va oiţe, toţĭ îmĭ dau bună diua.*

II. „Insĕ, pe lângă muncă, trebue sĕ mai ai statorniciă, hotărîre şi îngrijire, ca tóte lucrurile sĕ trécă pe sub ochii tĕi. Sĕ nu te pré încredĭ altora; căcĭ precum dice bunulŭ Ricard, *s'a vĕdutŭ că o plantă, ce se totŭ rĕsădesce, şi o familiă, ce mereu se strămută, nu prosperă atâtŭ de multŭ ca cele ce rĕmânŭ la unŭ locŭ.* Şi în altă parte mai dice: *trei strămutărĭ facŭ câtŭ unŭ perjolŭ. Cată'ţĭ de prăvăliă şi ea te va căuta. De vrei sĕ-ţĭ facĭ trebile, caută-le singurŭ, nu trimite pe altulŭ. Ca unui agricultorŭ sĕ-i mérgă bine, cată sĕ-şĭ conducă chiar elŭ plugulŭ. Ochiulŭ stăpânului face mai multŭ decâtŭ amêndouĕ mânile lui. Lipsa de îngrijire aduce mai multă pagubă, decâtŭ lipsa de sciinţă. A nu-şĭ priveghia lucrătorii este a'şĭ lăsa punga pe mâna lorŭ.* Prea multa încredere în alţii ruinéză pe mulţĭ ómenĭ; căcĭ precum dice „Almanachulŭ“, *în cele sufletescĭ, încrederea ne mântuie, ér în cele lumescĭ mai adesea ne perde.* Ingrijirea de sineşĭ e totdéuna folositóre: *sciinţa vine omului studiosŭ şi avuţia omului veghiătorŭ, precum puterea aduce bravură şi cerulŭ ne însuflă virtute. De vrei sĕ ai unŭ servitorŭ credinciosŭ şi în adevĕrŭ iubitŭ servesce-te singurŭ.* Bunulŭ Ricard recomandă multă îngrijire chiar pentru lucrurile cele mai neînsemnate, fiindcă adesea o mică neîngrijire aduce unŭ rĕu mare. *Din lipsa unui cuiu, se pierde potcóva; din lipsa potcóvei, pere calulŭ; din lipsa calului, pere chiar călăreţulŭ, căcĭ inimiculŭ îlŭ ajunge şi-lŭ ucide: tóte astea din neîngrijirea unui cuiu!*

(Va urma).

Din Numĕrulŭ jubilarŭ alŭ „Familiei“.

Epistola ierarchilorŭ Moldovei

cătră Alexiu Michailovicĭ Ţarulŭ Moscvei, în favórea lui Orest, metropolitulŭ Ardélului.

Adeverimŭ, prea cinstitei şi luminósei feţe a împĕrăteştii tale Mărirĭ des-

Peceiu. In acéstă comună pe lângă esamenŭ se ţinŭ în 12 Maiu n. c. şi adunarea filială a învĕţătorilorŭ din tractulŭ Crasnei, la care se adunarĭ învĕţătorii din tóte satele aparţinĕtóre acestui tractŭ în numĕrŭ de 13 inşĭ.

Nu potŭ trece cu vederea, că la acéstă adunare învĕţătoréscă, precum şi la esamenulŭ din acéstă comună, a participatŭ şi stim. notarŭ din Bănişorŭ, Vas. Popŭ, carele precum se intereséză de alte cause naţionale înaintându-le cu sprijinulŭ sĕu moralŭ şi materialŭ, astfelŭ n'a pregetatŭ a lua parte şi la acéstă adunare şi esamenŭ, dovedindŭ şi prin acésta că'i zacŭ la inimă nu numai interesele naţionale, ci şi cele culturale ale poporului românŭ din notariatulŭ sĕu. Asemenea a participatŭ şi tĕnĕrulŭ, dér prea strădalniculŭ preotŭ din Cizenĭ, A. Orianŭ, carele apoi încă în calitate de comisarŭ ne-a însoţitŭ la celelalte esamene din comunele: Bănişorŭ, Banŭ, Sîgu, Malŭ şi Cizenĭ.

Desbaterile şedinţei au decursŭ în bună ordine. S'a propusŭ prin destoiniculŭ învĕţătorŭ localŭ *Florianŭ Epure*, din scriptologiă sunetulŭ: *ge, gi*; ér din economiă s'au propusŭ cele patru specii de ultoitŭ. Propunerile au fostŭ vrednice de laudă; afară de 2—3 greşelĭ mai ne'nsemnate, pe carĭ le-a recunoscutŭ însuşĭ propunĕtorulŭ, propunerea fŭ primită din partea adunărei cu îndestulire. Asemenea a diseratŭ binişorŭ învĕţătorulŭ din Pria *E. Ghilea*, despre: *„datorinţa părinţilorŭ de-a'şĭ cresce pruncii în frica lui Dumnedeu."*

Finindu-se conferinţa învĕţătoréscă, se începŭ esamenulŭ, fiindŭ de faţă 22 băeţĭ şi 10 fete.

Din obiectele prescrise pentru şcólele poporale s'a constatatŭ preste totŭ resultatŭ bunŭ; s'a observatŭ însĕ cu durere din partea comisiunei, că s'a pusŭ puţinŭ pondŭ pe religiune, care trebue sĕ fiă fundamentulŭ crescerei în fiă-care şcólă.

Scrisorĭ de probă au fostŭ espuse 25, tóte curate şi legibile, pruncii au sciutŭ cu toţii ceti bine, parte din legendariu, parte din abecedarŭ. Declamaţiunile au fostŭ bine alese, în cântările bisericescĭ şi naţionale copiiĭ au fostŭ fórte bine esercitaţĭ. Décă pe lângă destoinicia învĕţătorului ar fi şi sîrguinţă mai multă, s'ar alege din şcóla din Peceiu o şcólă de modelŭ. Edificiulŭ şcólei ar avé lipsă de reparare şi mai multă curăţeniă. Sperămŭ, că pe viitorŭ vomŭ puté înregistra, spre lauda senatului şcolasticŭ şi a directorului şcólei, îmbunĕtăţirĭ faţă de acéstă şcólă.

In aceeaşĭ ḑi după améḑŭ s'a ţinutŭ esamenulŭ în comuna învecinată:

Bănişorŭ. Aci s'au înfăţişatŭ la esamenŭ 19 băeţĭ şi 20 de fete. Invĕţătorulŭ din comună *Ioanŭ Măndruţă*, cu tóte că pe cariera învĕţătorésca asudă de mai bine de unŭ pătrarŭ de seculŭ, şi pe lângă tóte că şcóla din acéstă comună în decursulŭ anului şcolasticŭ trecutŭ a fostŭ închisă pentru bóla epidemicŭ *„difteritis"* timpŭ de 2 lunĭ, totuşĭ a arĕtatŭ cu elevii progresŭ bunŭ, dovadă, că precum 'i zace la inimă sórtea familiei sale numĕróse, chiar aşa inima-i nobilă bate şi pentru sórtea pruncilorŭ încredinţaţĭ crescerei lui. Toţĭ copiiĭ presenţĭ la esamenŭ au sciutŭ ceti şi scrie bine. Afară de calculaţiune, peste totŭ esamenulŭ a fostŭ bunŭ. Declamaţiunile şi cântările bisericescĭ şi naţionale au fostŭ intonate frumosŭ şi corectŭ. Şcóla e nouă, sănĕtósă şi din materialŭ solidŭ; în şcólă curăţeniă de modelŭ, avêndŭ tóte instrumentele de lipsă; s'a observatŭ aicĭ, că lucrurile mergŭ bine unde este conducĕtorŭ bravŭ şi zelosŭ, precum e protopopulŭ onorarŭ şi parochulŭ localŭ I. Moldovanŭ, care se face luntre-punte numai sĕ-şĭ vêḑă poporulŭ înaintândŭ atâtŭ în privinţa materială, câtŭ şi religiósă-morală şi culturală.

La 13 Maiu dimineţa s'a ţinutŭ esamenŭ în comuna:

Banŭ, unde ca învĕţătorŭ funcţionéză de o jumĕtate de anŭ *Petru Popŭ*, unŭ învĕţătorŭ tĕnĕrŭ, dér harnicŭ. La esamenŭ s'a presentatŭ 6 prunci şi 17 fete. Scrisorĭ de probă erau espuse 8, dela 6 fete şi 2 băeţĭ; s'a miratŭ comisiunea vĕḑêndŭ, că în şcólă s'a făcutŭ mai multŭ progresŭ cu fetele, ér pe instruirea băeţilorŭ tare puţinŭ pondŭ s'a pusŭ. Póte că băeţii n'orŭ fi cercetatŭ aşa în adinsŭ şcóla, ca fetele.

Peste totŭ s'a constatatŭ mai bunŭ progresŭ decâtŭ în anii trecuţĭ, totuşĭ esamenulŭ acesta a lăsatŭ încă multŭ de doritŭ; resultatulŭ în genere a fostŭ numai mijlociu, dér credemŭ, că în viitorŭ, după-ce învĕţătorulŭ se va fi mai dedatŭ cu poporulŭ şi poporulŭ cu învĕţătorulŭ, vomŭ puté înregistra progresŭ mai îmbucurătorŭ.

Şcóla e nouă şi corĕspunde aşteptărilorŭ timpului; s'a ridicatŭ prin zelulŭ neobositŭ alŭ parochului din Bănişorŭ, I. Moldovanŭ, căruia e afiliată acéstă comună. Lângă acéstă şcólă am observatŭ şi o grădină de pomăritŭ, cultivată prin câţiva oltoanĭ nobilĭ.

Resultatulŭ celorlalte esamene din tractŭ îlŭ vomŭ arĕta de altă-dată.

Comisarulŭ.

Pesacŭ (Banatŭ), Iunie n. 1890.

Stim. D-le Redactorŭ! Mercurĭ în 11 Iunie st. n. s'a ţinutŭ în şcóla confesională română d'aicĭ esamenŭ cu pruncii. Ca trimişĭ consistorialĭ au fostŭ R. D-nŭ P. Miulescŭ, protopresbiterŭ în B.-Comloşŭ, şi d-lŭ I. Vuia, învĕţ. totŭ de acolo; d-nii preoţĭ: A. Fizeşianŭ şi T. Miculescu; ér ca óspeţĭ a fostŭ în cl. I D-nii: A. Isacŭ, comerciantŭ, V. Ardeleanŭ cassarŭ comunalŭ, N. Magdiu juratŭ şi I. Miloşŭ epitropŭ. In clasa a II-a însĕ, pe lângă amintiţii, au mai fostŭ d-nii: Uroş-Stanojlovits, not. com., P. Anghelŭ primarŭ şi E. Mihaiu, comerciantŭ, toţĭ din locŭ.

Pruncii din cl. I au rĕspunsŭ bine peste aşteptare. Décă luămŭ în considerare, că pe lângă tótă lipsa pregătirilorŭ pentru şcólă, ce ar trebui sĕ şi-le capete copiiĭ în familiă, învĕţătorulŭ a sciutŭ sĕ dedea pe copii la cetire, scriere, computare, la cunóscerea unorŭ regule în gramatică şi aritmetică, a rĕspunde la întrebărĭ hotărîtŭ şi bine socotitŭ: atuncĭ nu încape îndoiélă, că unŭ asemenea învĕţătorŭ nu numai că şĭ-a împlinitŭ datorinţa cu conscienţiositate, ci şĭ-a făcutŭ şi meritŭ.

Bine ar fi rĕspunsŭ şi pruncii din clasa II, décă n'ar sbura presupunerea, că ei au învĕţatŭ peste totŭ anulŭ şi în specialŭ pentru esamenŭ — meşteşugitŭ. Presupunerea o motivezŭ de o parte cu împrejurarea, că în acéstă clasă nu d-lŭ comisarŭ I. Vuia a pusŭ întrebările, precum s'a întêmplatŭ în clasa I, ci d-lŭ învĕţătorŭ alŭ clasei, ér de altă parte pruncii n'au rĕspunsŭ la înţelesŭ. Ar fi bine décă d-lŭ învĕţătorŭ şĭ-ar da silinţa, ca în viitorŭ pruncii sĕ rĕspundă la înţelesŭ, ér d-nii comisarĭ sĕ pretindă, ca elevii sĕ rĕspundă pe lângă celelalte obiecte de învĕţămêntŭ şi din *fisică*, căcĭ fisica este cartea, care învéţă pe omŭ sĕ deosebéscă adevĕrulŭ de superstiţiune séu credinţă deşertă.

Apoi eu credŭ, că ar fi bine, décă s'ar propune câtŭ mai pe largŭ din: „Constituţiunea ţĕrei, a bisericei nóstre gr. or. şi din drepturile şi datorinţele cetăţénului", pentru-că aceste cunoscinţe prindêndŭ rădĕcină în poporŭ, cu ajutorulŭ lorŭ ne vomŭ puté ajunge odată scopulŭ multŭ mai uşorŭ decâtŭ adĭ.

De altmintrelea esprimŭ d-lorŭ învĕţătorĭ românĭ din Pesacŭ, *Dimitrie Mesaroşiu* şi *Eutemiu Bujorŭ*, sinceră mulţămită în numele acelorŭ prunci, carĭ astădĭ suntŭ prea debilĭ pentru ca sĕ judece ce tesaurŭ au primitŭ ei dela binevoitorii lorŭ dascălĭ, dér fiă sigurĭ, că la timpulŭ séu când vorŭ gusta odată din ródele sĕmênţei plantate în ei, nu vorŭ întârḑia a-şĭ arĕta recunoscinţa lorŭ.

Eu pe R. D-nŭ P. Miulescu şi I. Vuia nu-i cunoscŭ decâtŭ din vedere; prin urmare nu mi-se va lua în nume de rĕu décă ḑicŭ, că faţă cu d-lŭ Miulescŭ aşĭ fi doritŭ sĕ fiă pusŭ mai mare pondŭ pe esamenulŭ pruncilorŭ din Pesacŭ, pentru-că d-lui în decursulŭ esamenului în clasa I mai multŭ s'a ocupatŭ în şcólă cu corespondenţe şi cu espedarea postei, ér cuvêntarea ce a ţinut'o pruncilorŭ — despre femeia română — nu numai că n'a fostŭ la loculŭ sĕu, dér micii copii, de 6—9 anĭ, nicĭ n'au priceputŭ terminii de carĭ s'a folositŭ d-sa. Apoi éraşĭ la întêmpinarea cu „Împĕrate cerescŭ", cântată de copiiĭ din cl. II, d-sa i-a întreruptŭ cu cuvintele: lăsaţĭ, lăsaţĭ, că de aceste am mai auḑitŭ!

N'aşĭ vré sĕ mi-se ia în nume de rĕu aceste observaţii, dér ar fi de doritŭ, ca la anulŭ sĕ nu se mai întêmple lucrurĭ de acestea, ér d-lŭ Vuia sĕ fiă mai la loculŭ sĕu atâtŭ în ceea ce atinge chiămarea sa, câtŭ şi în privinţa egalei preţuirĭ a învĕţătorilorŭ.

A.

Esamenulŭ cu fetiţe din *Internatulŭ Reuniunei femeilorŭ române* din locŭ se va ţiné în modulŭ următorŭ:

1) Mercurĭ în 20 l. c. st. v. după prânḑŭ şi Joi în 21 l. c. vorŭ fi espuse în sala cea mare din edificiulŭ şcólelorŭ nóstre obiectele lucrate de fetiţele din internatŭ.

2) Joi în 21 l. c. dela 11 pănă la 12 óre se va ţiné totŭ în sala cea mare esamenulŭ din obiectele de învĕţămêntŭ.

3) Sâmbătă în 23 l. c. se va face esamenulŭ din deprinderile în gospodăriă. Acestŭ esamenŭ se va ţiné în localulŭ Internatului, ce se află în Prundŭ lângă biserica st. Nicolae.

La aceste esamene se învită cu tótă onórea Dómnele membre ale Reuniunei, precum şi onoratulŭ publicŭ, care se intereséză de afacerile nóstre.

Braşovŭ, 15 Iuniu 1890.

Agnes Duşoiu, preşedintă. Lazarŭ Nastasi, actuarŭ.

Convocare.

Onoratele membre ale *Reuniunei femeilorŭ române* din locŭ se învită prin acésta la o *adunare generală estraordinară* ce se va ţiné Lunĭ în 2 Iulie a. c. st. v. la 4 óre p. m. în sala cea mare din edificiulŭ scólelorŭ nóstre.

Obiectulŭ: Luarea dispoşiţiunilorŭ privitóre la conducerea Internatului Reuniunei.

Braşovŭ, 16 Iunie 1890.

Pentru comitetulŭ Reuniunei femeilorŭ române:

Agnes Duşoiu, preşedintă. Lazarŭ Nastasi, actuarŭ.

Literatură.

Din biblioteca de lectură pentru tinerimea română de ambe sexe, elaborată după diferiţĭ autorĭ de *I. M. Riureanu*,

---

pre acestŭ archiereu anume Orest din partea ţĕrei ungurescĭ, carele din copilăria sa a fostŭ crescutŭ în ţéra nóstră, în mănăstirea Putna şi tunsŭ în monachismŭ şi rădicatŭ la trépta preoţiei. Când s'a întêmplatŭ mórtea archiepiscopului din Ardealŭ în ţéra ungurésca, şi au rĕmasŭ Românii fără păstorŭ, ei au rugatŭ pe craiulŭ George Racoţi ca sĕ le permiţă a şĭ pune păstorŭ după voia lorŭ, şi ei şĭ-au alesŭ pe acestŭ Orest, pe carele l'a chirotonitŭ Teofilŭ mitropolitulŭ Ungro-Vlachiei. După trei anĭ, a îndemnatŭ diavolulŭ pe popa celŭ mare alŭ craiului, pe Ciulay George, carele este în eresulŭ luterănescŭ, precum şi însuşĭ craiulŭ, şi toţĭ Ungurii, şi au calumniatŭ pe acestŭ Orestŭ la craiulŭ, aducêndŭ asupra lui unŭ mare neadevĕrŭ; i-au luatŭ totŭ ce avea şi pe dênsulŭ l'au închisŭ în temniţă, unde a şeḑutŭ nouă lunĭ, împreună cu mulţĭ ierei şi chreştinĭ, nu pentru vre-o vinovăţiă, ci pentru credinţa creştinéscă, pentru-că nu voiau a se perverti la luteranismŭ. Vĕḑêndŭ credinţa lui cea tare, însu-şĭ craiulŭ i-a datŭ, sub garanţa a 24 de chizeşĭ, o miiă de talerĭ, ca sĕ-i dea în visteria crăéscă, şi i-a datŭ libertatea, ca sĕ adune banĭ pentru acéstă plată. Elŭ a venitŭ în mănăstirea sa Putna, unde se pomenescŭ marii knejĭ ai Moscvei. Acolo n'a pututŭ sĕ adune destui banĭ, ca sĕ plătéscă acéstă datoriă, şi pentru aceea a venitŭ la împĕrătésca vóstră Mărire, ca sĕ rĕscumpere pe acei 24 de chizeşĭ. De aceea şi noi, vĕḑêndŭ sĕrăcia şi strîmtorarea lui, ni-s'a făcutŭ milă de elŭ şi l'am trimisŭ la împĕrătésca vóstră Mărire; sĕ céră ajutorŭ la piciórele tronului tĕŭ".

Subscrişĭ: Varlaam mitropolitulŭ Sucevei, — Anastasie episcopulŭ Romanului, — Stefanŭ episcopulŭ Rădăuţilorŭ, — Gedeonŭ episcopulŭ Huşilorŭ (An. 1645.) *Episcopŭ Melchisedecŭ.*

Rĕspunsŭ

la scrisórea unui prietinŭ.

Pe câmpulŭ netedŭ, învĕlitŭ
Cu holde aurite,
Viéţa se strecóră linŭ
In clipe fericite.

O mândră horă s'a întinsŭ
La mijlocŭ de câmpiă,
Cântărĭ voióse se 'mpreun'
Cu glasŭ de ciocârliă.

Flăcăi şi fete prinşĭ de mânĭ
Ca florile 'n cunună,
Păşescŭ domolŭ şi-apoi cu focŭ,
Cum fluerulŭ le sună.

Şi de pe tronu-i de safirŭ
Blândŭ sórele privesce,
Şi rade scumpe elŭ cu dragŭ
Prin lume împărţesce.

Dér étă colo la apusŭ
Norĭ negri se arată;
Ei crescŭ mereu şi faţa lorŭ
De fulgere-i brăzdată.

Vĕzduchu 'ncepe-a clocoti
Şi-unŭ mugetŭ surdŭ elŭ scóte...
Pămêntŭ şi cerurĭ, munţĭ şi văi
Se îngrozescŭ cu tóte.

Şi orĭ-ce jocŭ şi orĭ-ce cântŭ
De-odată încetéză,
Şi omŭ şi paserĭ spăimêntaţĭ
Spre cuiburĭ se 'ndreptéză

. . . .

Întrebĭ, amice, de ce adĭ
Pe ardelene plaiurĭ
Nu se-audŭ ca alte dăţĭ
Cântărĭ cu mândre graiurĭ?

Cum vechia liră diutr'odat'
A încetatŭ sĕ sune?
Óre nepoţii nu o mai sciu
Acum s'o mai înstrune?...

Pe-a nóstre plaiurĭ s'a pornitŭ
O cruntă vijeliă
Şi peste totŭ au amuţitŭ
Cântărĭ de bucuriă.

Unŭ singurŭ glasŭ străbate adĭ
Moşia strămoşéscă:
Săriţĭ Românĭ, ca sĕ proptimŭ
Coliba părintéscă!

Braşovŭ, Maiu 1890.

Andreiu Bârseanu.

Capulŭ albinei.

Anecdotă populară.

Când a fostŭ, cândva 'ntr'o véră
Unŭ ţiganŭ mâncândŭ o pară,
O albină cum sbură,
Dreptŭ pe pară-i se lăsă.
— „Na", gândi ţiganu-acum,

scrierĭ aprobate de ministeriulŭ cultelorŭ şi instrucţiunei publice din România, au apărutŭ, în Bucurescĭ, tipografia modernă Gregoriu Luis, Strada Academiei Nr. 24, între altele următórele cărţĭ:

Istorióre pentru copii, ediţiunea a treia, 30 cr.

Nouĕ istorióre pentru copii, urmate de *rugăciunĭ şi diferite caractere numerice,* ediţiunea a patra, 30 cr.

Despre datoriile părinţilorŭ cătră copiiĭ lorŭ, ediţiunea a cincea, 30 cr.

Priveghitórea, urmată de *„Tudorŭ, séu copilulŭ perdutŭ,“* ediţiunea a treia 30 cr.

Emigranţii la Brasilia, ediţiunea a treia, 30 cr.

Franklin, *opere alese,* ediţiunea a cincia, 40 cr.

Conferinţă despre economiă, de *F. Laurent,* ediţiunea a doua, 40 cr.

Cele două surorĭ *séu „Frumósa şi Urîta“*, urmate de alte cincĭ istorióre şi poesii, ediţiunea a treia, 30 cr.

Merloiulŭ, urmatŭ de *„Adevĕratulŭ curagiu“* şi *„Bisericuţa din pădure“*, ediţiunea a doua, 30 cr.

Scopulŭ urmăritŭ prin aceste cărticele se póte vedé din precuvêntările ce le însoţescŭ şi mai alesŭ din *„Apendicele“* dela pag. 106 alŭ „Datoriilorŭ copiilorŭ cătră părinţĭ“, unde se arată mai pe largŭ modulŭ utilisării lorŭ în scólă. A se vedé apreciările — oficiale ca şi cele provenite dela bărbaţĭ cunoscuţĭ în literatura nóstră — ce s'au inseratŭ la finele unora din broşurĭ. Aceste apreciărĭ suntŭ în numĕrŭ de vr'o 25. Cele mai multe din ele au o vechime de peste 20 anĭ. Se vorŭ publica tóte cu ocasiunea retipăririi şi a celorlalte broşurĭ. Acésta o consideră autorulŭ bibliotecei ca o sacră datoriă din parte-i şi ca omagiu de recunosciinţă cuvenitŭ bărbaţilorŭ, carĭ au contribuitŭ într'unŭ modŭ atâtŭ de putenicŭ la propagarea acestorŭ scrierĭ şi totdeodată la încuragiarea lui. Fără unŭ asemenea sprijinŭ, anevoiă ar mai puté pĕtrunde ideile conţinute într'ênsele în mintea şi inima poporului. — O deosebită atenţiune merită întrega broşură *„Conferinţă despre economiă“*, care presintă unŭ interesŭ cu totulŭ vitalŭ pentru întrega românime.

Ca probă despre valórea acestorŭ cărticele, reproducemŭ din operile alese ale lui Franklin istorióra *„Sciinţa bunului Ricard“* în foiletonŭ.

Acéstă bibliotecă se póte procura prin Librăria *N. I. Ciurcu, Braşovŭ.*

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Viena, 28 Iunie. Ministrului de rĕsboiu, i s'a oferitŭ din streinătate nou prafŭ fără fumŭ, care e mai bunŭ şi mai eftinŭ decâtŭ celŭ propusŭ până acum.

Berlinŭ, 28 Iunie. Sgomotulŭ, că ministrulŭ de rĕsboiu 'şĭ-a presentatŭ demisiunea, se confirmă totŭ mai multŭ. Urmaşulŭ sĕu are sĕ fiă, cum se ḑice, locotenentulŭ generalŭ Wittich.

Belgradŭ, 28 Iuniu. Cu ocasiunea serviciului divinŭ funebru pentru Kaczansky (mare apostolŭ alŭ slavismului) érăşĭ s'au rostitŭ două vorbirĭ duşmănóse Austro-Ungariei.

Sofia, 28 Iunie. Principele Ferdinand a plecatŭ la Karlsbad. Stambulovŭ a fostŭ numitŭ locţiitorulŭ sĕu.

Viena, 28 Iunie. Prinţulŭ bulgarŭ Ferdinand a sositŭ aci. Va lipsi din ţéră trei sĕptĕmânĭ. De séră se duce la Karlsbad.

„Pentru ce nu'ţĭ veḑĭ de drumŭ?
„Ce-ţĭ dĕdu, mĕ rogŭ, prin minte?
„N'aveai locŭ sĕ trecĭ nainte?
„Capŭ de muscă, bîzălău,
„Zăpăcitŭ şi nătărău!

. . . .
. . . .

„Cum sĕ scapĭ acum de ea?
Gură icĭ, piciorŭ colea;
„Orĭ cu ciocŭlŭ te ciupesce,
„Orĭ cu-o ghiară te julesce?!...“

* * *

Decĭ, gândindŭ aşa, curêndŭ
Işĭ făcù şi planu'n gândŭ,
La ea mâna sĕ'şĭ întindă
Şi de códă dreptŭ s'o prindă.
— „Mĕ păzescŭ de capŭ eu, lasă,
Că de códă nicĭ nu-mĭ pasă!“
Dér c'unŭ degetŭ când ajunge,
Hop, albina mi'lŭ împunge.
— „Auleu, mĕ, ce nĕródă!..
„Décă muscĭ tu pe la códă,
„Fire-ai ţépĕnă sĕ fii,
„Capulŭ dér la ce'lŭ mai ţii?!...“

Th. D. Sperantiă.

Caracterulŭ.*)

I. Formarea caracterului.

2. Influinţa societăţii şi a exemplului.

Verba movent, exempla trahunt. (Vorba te mişcă, exemplulŭ te atrage.)

Amŭ ḑisŭ, că istoria şi lăţirea creştinismului este cea mai mare dovadă pentru puterea esemplului. Lumea s'a schimbatŭ nu prin vorbe frumóse, ci prin fapte şi tocmai la fapte a îndemnatŭ Isusŭ.

Şi precum e dascălulŭ, aşa suntŭ şi învĕţăceii sĕi. Pe creştinĭ nu-i înspăimênta de a urma lui Isusŭ, nicĭ ocara, nicĭ chinurile cele mai îngrozitóre, nicĭ mórtea mucenicéscă; dimprotrivă, tocmai aceste suferinţe au arătatŭ puterea prin care creştinismulŭ a învinsŭ lumea şi şĭ-a câştigatŭ totŭ mai mulţĭ credincioşĭ; de aicĭ ḑicala: sângele martirilorŭ este sĕmênţa bisericei. Pe acésta se intemeiéză puterea covêrşitóre a adevĕratului creştinismŭ.

Chiar la musulmanĭ se găsescŭ multe esemple de sĕmţŭ şi cugetare adevĕratŭ creştinéscă: la Arabĭ întêlnimŭ de pildă marinimositatea într'o mĕsură aşa de mare, încâtŭ rarŭ o aflămŭ astfelŭ şi la creştinĭ. Unŭ esemplu de soiulŭ acesta este Chalf, fiulŭ lui Ejub, care nu şĭ-a întreruptŭ rugăciunea de séră, când s'a dusŭ la elŭ unŭ hoţŭ şi a strînsŭ tóte lucrurile lui. Când hoţulŭ n'a putută trece cu ele peste zidŭ, ḑise Chalf: „Nepóte, aicĭ e cheia, ia-o şi deschide uşa!“ Atuncĭ ḑise hoţulŭ: „Ḑĕu, dela unŭ astfelŭ de omŭ ca tine nu furŭ.“ Elŭ lăsă în curte lucrurile furate şi se făcu omŭ de omeniă şi religiosŭ. Laudă lui!

Preotulŭ Kant, pe care l'au călcatŭ tâlharii şi l'au jăfuitŭ, s'a rugatŭ de ei ca sĕ-i lase celŭ puţinŭ viéţa. Tâlharii i-o cruţară viéţa şi plecară cu jafulŭ. Atuncĭ îşĭ aduse aminte preotulŭ, că elŭ mai avea o sumă bunicică cusută în haina sa pentru casurĭ de nevoiă. Cu suma acésta putea sĕ ajungă acasă; elŭ însĕ alergă după tâlharĭ îi rugă de iertare, că cuprinsŭ de spaimă i-a minţitŭ fără sĕ vré şi li-a datŭ banii. Dér tâlharii în locŭ sĕ priméscă banii, îi dĕdură şi pe ceilalţĭ îndĕrĕtŭ, ér preotulŭ le dĕdŭ binecuvêntarea sa părintéscă, ḑicêndu-le: „umblaţĭ în pace fiilorŭ!“

Despre Franklin se spune, că pe când era ca lucrătorŭ în Londra prin esemplulŭ sĕu a îndreptatŭ moravurile tuturorŭ soţilorŭ sĕi de muncă. Şi nu numai lucrătorilorŭ de rêndŭ, ci şi ómenii cei mai însemnaţĭ au fostŭ influinţaţĭ în chipulŭ acesta de esemplulŭ şi însuşirile nobile şi superióre ale altora.

Profesorulŭ Tyndall ḑice, că amiciţia lui Faraday îndémnă la fapte energice şi însufleţesce. După ce şĭ-a petrecutŭ o séră împreună cu elŭ, scrise: „Operele sale deşteptă admiraţiunea nóstră; dér societatea lui îţĭ înalţă şi'ţĭ încălḑesce inima. Elŭ este unŭ omŭ plinŭ de tăriă şi de energiă. Mie îmĭ place tăria, dér nu potŭ uita, că este împreunată cu modestiă şi cu delicateţă, despre care ne dă pildă Faraday.“

Chiar şi fiinţele cele mai plăpânde potŭ sĕ deştepte şi sĕ nutréscă în alţii binele. Este cunoscutŭ de toţĭ, ce influinţă mare au femeile nobile şi bune asupra întregei desvoltărĭ a omului.

Puternicŭ influinţéză mai alesŭ esemplulŭ de tăriă a dorinţei şi de energiă. Acéstă însuşire electriséză spiritulŭ şi însufleţesce. Mai alesŭ beliducii au produsŭ acestŭ efectŭ. Aşa Pompeius, care se lăuda, „că dândŭ numaĭ odată cu piciorulŭ în pămêntulŭ Italiei, cresce o oştire din elŭ“. Aşa Mohamedŭ şi urmaşii sĕi; despre Omarŭ se ḑice, că bastonulŭ sĕu înspăimênta mai tare pe duşmanŭ decâtŭ sabia altuia.

Nu mai puţinŭ efectŭ are esemplulŭ unui beliduce, care merge cu sabia în mână înaintea oştenilorŭ sĕi. Câte esemple nu avemŭ şi în istoria Românilorŭ, că unŭ spiritŭ eroicŭ a sciutŭ sĕ însufleţéscă întréga oştire. Amintimŭ aicĭ numai pe Stefanŭ celŭ mare şi Mihaiu vitézulŭ.

Când cetesce omulŭ discursulŭ lui Fridericŭ celŭ Mare ţinutŭ înaintea băţăliei dela Leuthen, înţelege, că óstea sa a pututŭ învinge peste oştirea duşmană de trei orĭ mai mare. Aşa scrise Fridericŭ înaintea bătăliei dela Torgan cătră marchisulŭ d'Argens: „Eu privescŭ în faţa morţii ca unŭ stoicŭ. Nicĭ odată nu voiu vedé clipita, în care aşĭ puté fi silitŭ sĕ încheiu o pace ruşinósă. Orĭ mĕ voiu înmormênta sub ruinele patriei mele, orĭ voiu sci face neferícirei mele, décă nu-o voiu mai puté suporta, unŭ sfêrşitŭ...“ O asemenea neînfrântă hotărîre a doveditŭ bărbatulŭ de statŭ de pe timpulŭ lui Fridericŭ, baronulŭ de Stein, care ḑise: „Pentru-că trebue sĕ murimŭ, sĕ fimŭ vitejĭ“.

Unii bărbaţĭ au sĕvêrşitŭ cele mai marĭ fapte ale lorŭ murindŭ, séu aşa ḑicêndŭ după mórtea lorŭ. Aşa scoţianulŭ Douglas la Otterburn, despre care se ḑice: Douglas cădŭ; numele sĕu câştigă crâncena bătăliă.

Şi Wilhelm de Orania n'a avutŭ nicĭ-odată mai mare putere asupra compatrioţilorŭ sĕi decâtŭ după ce-a fostŭ omorîtŭ. În aceaşĭ ḑi, în faţa mortului, deciseră statele generale ale Ţĕrilorŭ de josŭ: „de a apĕra causa dréptă ce ajutorulŭ lui Dumneḑeu, până la cea din urmă picătură de sânge.“

Aicĭ ne aducemu aminte şi de cuvintele lui Marcu Antoniu (în drama lui Shakespeare) care „vrea sĕ facă sĕ strîge ranele lui Cesare aşa, că şi petrile din Roma se se rescóle!“ Şi Michelet ḑice, că Cesare nicĭ-odată n'a fostŭ mai putenicŭ, nicĭ-odată mai grozavŭ ca atuncĭ, când poporulŭ s'adună împrejurulŭ cadavrului sĕu şi când sângele sĕu spălase greşelele sale.

Când Americanii sciau pe Washington în fruntea oştirei, puterile li-se indoiau. Aşa de multă încredere aveau ei în însuşirile şi nobleţa inimei marelui lorŭ bărbatŭ. Căcĭ orĭ-câtŭ de mare a fostŭ mintea şi dibăcia sa, mai mare a fostŭ însĕ iubirea sa de adevĕrŭ şi sĕmţulŭ sĕu de datoriă — c'unŭ cuvêntŭ nobleţa înăscută a spiritului sĕu.

„Este o binefacere — ḑise fr. Perthes — pentru unŭ luptătorŭ de a fi încunjuratŭ de alţii, carĭ asemenea au sĕ lupte contra seducerilorŭ; gândurile rele sbóră, décă privimŭ la chipulŭ unui bărbatŭ, în presenţa căruia ne-amŭ ruşina de ele!“

Astfelŭ de bărbaţĭ suntŭ sufletulŭ poporului lorŭ. Ei îi légă trecutulŭ de viitorulŭ sĕu, ei îlŭ înalţă, îlŭ întăresců şi îlŭ nobilitéză, şi-i lasă ca cea mai frumósă moştenire numele şi faptele lorŭ. Nicĭ o nenorocire, nicĭ o robiă nu póte sĕ răpéscă poporului acéstă sfântă moştenire; orĭ de câte-orĭ se deşteptă sĕmţulŭ naţionalŭ, reînviéză eroii cei morţĭ în memoria posterităţii — dândŭ unŭ îndemnŭ tăcutŭ, de sĕrbătorescŭ şi plinŭ de putere pentru a-i urma.

(Va urma).

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 130 alŭ „Gaz. Trans.“ din anulŭ curentŭ.

HIGIENĂ.

Nutrirea copiilorŭ.

La 12 (24) Iunie, profesorulŭ Nothnagel dela facultatea de medicină din Viena a ţinutŭ o prelegere clinică, înfăţişândŭ ascultătorilorŭ sĕi unŭ băiatŭ de ḑece anĭ din Pesta, slabŭ şi bolnavŭ de o bólă, care se ivesce rarŭ la copii, anume invêrtoşarea ficatului şi gălbinarea în gradŭ mare. Tatălŭ copilului, care era de faţă, a rĕmasŭ uimitŭ, când profesorulŭ Nothnagel a spusŭ, că acéstă bólă e o urmare a beuturei peste mĕsură de alcoholŭ (spirtŭ). Băiatulŭ adecă mărturisise, că încă dela vêrsta de 4 anĭ avea obiceiu, cu alţĭ doi fraţĭ, mai marĭ cu doi anĭ decâtŭ elŭ, sĕ deschiḑă pe ascunsŭ dulapulŭ şi sĕ bea în fiăcare ḑi cantităţĭ mărişóre de diferite liqueururĭ (rachiurĭ dulcĭ) şi cognacurĭ (unŭ felŭ de rachiu fórte tare), şi afară de acésta, fiind-că era slabŭ de constituţiune. mai căpĕta de beutŭ şi vinŭ roşu. Mediculŭ Nothnagel accentuà cu acéstă ocasiune, câtŭ de stricăciósă e pentru organismulŭ copiilorŭ beutura regulată de alcoholurĭ şi ce greşită e părerea unorŭ medicĭ şi laicĭ, că beuturile spirtuóse arŭ avé vr'o valóre, nesfiindu-se a da copiilorŭ pentru întărirea lorŭ vinŭ şi bere, orĭ chiar cognac. Esperiinţa a doveditŭ, că până la vêrsta de 14 anĭ copiilorŭ sĕ nu li-se dea beuturĭ spirtuóse, nicĭ cafea, céiu orĭ ciocoladă, ci sĕ fiă nutriţĭ cu lapte, apă şi altă brană întăritóre, şi sĕ fiă ţinuţĭ în aerŭ bunŭ şi próspetŭ. Acéstă procedere dietetică sĕ fiă urmată cu atâtŭ mai strictŭ, cu câtŭ aḑĭ prin educaţiunea modernă activitatea creerilorŭ şi nervilorŭ e fórte încordată, aşa, că orĭ ce altă escitare a acestorŭ organe trebue sĕ producă stărĭ bolnăviciόse.

Din traista cu minciunile.

Sări-voiu, peri-voiu, lăsa-m'oiu.., mai de mare da-voiu.

Unŭ cioroiu se bătea cu nevastă-sa, tocmai când nimeri sócră-sa, care s'apucà şi ea de elŭ şi mi ţi-lŭ flocărîră bine împreună cu fată-sa.

Cioroiulŭ, făcutŭ scăpatŭ, o luà la fugă prin mijloculŭ satului strigêndŭ: „tulvai, cine m'aude, că i-o mergŭ sĕ mĕ 'necŭ.“

Pe mijloculŭ satului curgea o vale mărişóră, peste care era unŭ podŭ înaltŭ.

Cioroiulŭ se sui pe podŭ şi se uità în tóte părţile, sĕ véḑă este cineva în apropiere sĕ-lŭ scótă décă va sărì în apă.

Se prinde de braţarea podului şi se opinti de două, trei, orĭ, ca şi cum ar vré sĕ sară de pe podŭ în apă. Dér se uità Sarsaila înc'odată în drépta şi 'n stânga, îndĕrĕtŭ şi'nainte, şi ér se opinti, şi ér se uità, dér pe mine nu vedŭ.

Stĕtŭ câtŭ stĕtŭ Cióra şi dela o vreme urîndu-i-se începŭ sĕ strige câtŭ îi luă gura:

„Sări-voiu, peri-voiu, lăsa-m'oiu, mai de mare da-voiu“, şi ḑicêndŭ aceştia se 'ntórse înapoi.

Pe drumŭ, către casa, Cioroiulŭ se întâlni cu nisce Românĭ.

— „Da ce-i, lighiónă, nu te-ai înecatŭ?“

„Nu, ḑĕu, că-i pré tulbure apa!“

Veḑĭ asta-i dracu...

„Insuratu-te-ai Ţigane?“

— „Hopŭ!“

„Frumósă-ţĭ e nevasta?“

— „ Auleo, mămucă!“

„Dêr avetĭ ce mânca?“

— „Veḑi astai dracu!“ — *R.*

MULTE ŞI DE TÓTE.

Unŭ sîmbure de cerașe scumpŭ

s'a vêndutŭ în Colonia la licitaţia unorŭ anticităţĭ din Nürnberg, şi anume cu 6700 mărcĭ. Acestŭ micŭ sîmbure e acoperitŭ de mâna măestră a lui Petru Flöttner cu 113 capete de portrete, sculptate cu o fineţă de necreḑutŭ.

*

Unŭ arbore uriaşŭ.

Cu prilegiulŭ esposiţiei proiectate la Chicago, locuitorii Californiei au hotărîtŭ sĕ dea josŭ arborele celŭ mai frumosŭ din pădurile lorŭ şi sĕ'lŭ trimită la esposiţiă ca specimen. Arborele este celŭ mai grosŭ ce s'a descoperitŭ vre-odată în California. Elŭ are nouĕ-ḑecĭ picióre în circumferinţă şi se găsesce în pădurea comitatului Tular. Lucrările pentru doborîrea acestui gigante alŭ pădurilorŭ au începutŭ deja şi vorŭ trebui, se ḑice, douĕ lunĭ celorŭ ḑece ómenĭ, carĭ suntŭ întrebuinţaţĭ pentru doborîrea acelui copacŭ. Greutatea arborelui va fi de 65,000 libre celŭ puţinŭ şi va trebui aşeḑatŭ pe trei vagóne marĭ deschise, ca sĕ pótă fi transportatŭ. Unii suntŭ pentru trimiterea întregului copacŭ, alţii numai pentru o bucată dintr'ênsulŭ.

*

Principele bulgarŭ în periculŭ.

Se telegrafiază din Sofia, că în ḑilele trecute, când principele bulgarŭ călĕtoria pe vaporulŭ „Kroum“ dela Rusciucŭ spre celalaltŭ ţĕrmŭ alŭ Dunării, s'a iscatŭ o furtună şi trăsnetulŭ a căḑutŭ pe catargulŭ vaporului. Principele sta numai câţiva paşĭ departe de catargŭ, dér nu i-s'a întêmplatŭ nimicŭ.

*

Prinţŭ jăfuitŭ.

Fiulŭ paşei Mahmud Dzelaleddin a fostŭ jăfuitŭ în călĕtoria sa cu trenulŭ aprópe de Ceataldze. Hoţii l'au luatŭ cu ei. Jăfuitulŭ prinţŭ, după cum se scrie din Constantinopolŭ, e fiulŭ vĕrului Sultanului Abdul Hamid. Sultanulŭ, care-şĭ iubesce grozavŭ rudeniile, s'a turburatŭ la vestea acestei fapte neomenescĭ, şi a trimisŭ numai decâtŭ unŭ escadronŭ de cavaleriă la Ceataldzee. Ostaşii însĕ nu potŭ face nimicŭ cu tâlharii, fiindcă aceştia au declaratŭ, că vorŭ omorî pe prinţulŭ, décă-i vorŭ persecuta, ér dreptŭ preţŭ de rĕscumpĕrare tâlharii cerŭ 19,000 de funţĭ turcescĭ (200,000 florinĭ de-ai noştri.)

*

Nihiliştii ruşĭ în Londra.

Se scrie din Londra, că prinţulŭ Krapotkin, cunoscutulŭ revoluţionarŭ rusŭ, petrece în Londra, unde are şi case proprii. Krapotkin a făcutŭ înaintea unui colaboratorŭ alŭ lui „Herald“ astfelŭ de declaraţii, carĭ aruncă o viă lumină asupra planurilorŭ nihiliştilorŭ din Londra. După cum spune o telegramă din Londra, prinţulŭ Krapotkin sĕ fi ḑisŭ numitului ḑiaristŭ, că în casa lui s'au fabricatŭ bombe, pe carĭ nihiliştii le-au dusŭ la Petersburg. Nihiliştii vréu cu orĭ ce preţŭ sĕ facă sfîrşitŭ vieţii Ţarului şi nu de multŭ ei au făcutŭ încercare c'unŭ ou otrăvitŭ, care însĕ a fostŭ descoperitŭ de Ţarevna. Nihiliştii, ḑice-se, au firma convicţiune, că peste câteva lunĭ nu vorŭ mai avé în fruntea ţĕrei pe Alesandru III.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Iunie are 30 ḑile. Cireşierŭ

1890 Dilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	17 Mart. Emanuilŭ	29 † Petru şi Pav.	4. 5	8. 0
Lunĭ,	18 Mart. Leontie	30 Teodosiu	4. 6	8. 0
Marţĭ,	19 Ap. Iuda frat. D lui	1 Iulie Teobald	4. 7	8. 0
Mercurĭ,	20 Prof. Metodiu	2 Cerc. Mariei	4. 7	8. 0
Joi,	21 Mart. Iulianŭ	3 Corneliu	4. 7	8. 0
Vinerĭ,	22 Mart. Eusebiu	4 Udalricŭ	4. 8	7. 59
Sâmb.	23 Mart. Agripa	5 Şarolta	4. 9	7. 59

Starea sĕmĕnăturilorŭ.

Din rapórtele ce le-a primitŭ ministerulŭ de agricultură despre starea sĕmĕnăturilorŭ dela 7—23 Iuniu n. estragemŭ următórele:

Ploile torenţiale, împreunate cu furtunĭ şi cu grindină, precum şi rĕcelile carĭ de multă vreme n'au încetatŭ decâtŭ abia în ḑilele din urmă, n'au stricatŭ întru atâta sĕmĕnăturilorŭ de tómnă, câtŭ mai vêrtosŭ celorŭ de primăvéră, şi încă în prima liniă porumbului (cucuruzului.) In multe părţĭ, sĕmĕnăturile de tómnă, bine desvoltate, din causa ploilorŭ celorŭ multe s'au culcatŭ la pămêntŭ. Se audŭ plângerĭ în contra tăciunelui.

Grâulŭ. De-a stânga Dunării, grânele suntŭ de mijlocŭ, bune, unele mai multŭ decâtŭ de mijlocŭ. E de însemnatŭ însĕ, că rugina se lăţesce fórte tare şi icĭ şi colo ea s'a lăţitŭ chiar şi în spice, pagube însĕ până acum n'a pricinuitŭ. — De-a drépta Dunării timpulŭ nefavorabilŭ a pricinuitŭ lăţirea ruginei şi a tăciunelui. Starea sĕmĕnăturilorŭ de-a drépta Dunării, cu puţine esepţiunĭ, e bună. — Intre Dunăre şi Tisa din causa rĕcelilorŭ, cócerea grâului va întârḑia. Rugina prin multe locurĭ a cuprinsŭ spicele, ér în multe părţĭ holdele suntŭ căḑate. Pe alocurea se arată şi tăciunele. — De-a drépta Tisei starea grâului e bună, mijlociă şi mai bine de mijlociă. Rugina, care se lăţesce, n'a atinsŭ spicele decâtŭ numai fórte puţinŭ; pe alocurea se arată şi tăciunele. — De-a stânga Tisei, peste totŭ starea sĕmĕnăturilorŭ se póte ḑice că-i bună, de mijlocŭ şi pe alocurea mai bună de mijlocŭ. Rugina n'a făcutŭ marĭ stricăciunĭ. — Intre Tisa şi Murĕşŭ din pricina furtunilorŭ şi ploilorŭ torenţiale grânele, mai bune, suntŭ culcate la pămêntŭ, ér rugina, care mereu se lăţesce, a atinsŭ şi spicele. In unele ţinuturĭ ale Torontalului tăciunele se lăţesce în mare mĕsură. In Ardealŭ starea grânelorŭ peste totŭ se ḑice că e bună. Tăciunele se arată în multe locurĭ. Pe alocurea spicele suntŭ cam micĭ.

Sĕcara. De-a drépta Dunării, sĕcara în tótă privinţa promite recoltă bună. — De-a stânga Dunării secerişulŭ sĕcărei s'a începutŭ deja în ţinuturile mai ţifóse, starea ei e bună. Sĕcara de primăvéră, ca şi cea de tómnă, s'a diresŭ. — Intre Tisa şi Murĕşŭ, starea sĕcărei e destulŭ de bună, ér în Ardélŭ s'apropiă de cócere.

Orzulŭ, în urma multelorŭ ploi a suferitŭ, dér în timpulŭ din urmă s'a îndreptatŭ în câtva. Produsulŭ se socotesce a fi de mijlocŭ. Rugina se lăţesce şi în orzŭ, dér spicele nu suntŭ atacate de câtŭ icĭ colo.

Ovĕsulŭ. De rĕndulŭ acesta în ovĕsŭ a apucatŭ rugina şi tăciunele în mai mare mĕsură. Spicele se desvoltă cu anevoiă. Ovĕsulŭ peste totŭ ḑisŭ e mai bunŭ în Transilvania şi în unele comitate de-a drépta Dunării.

Rapiţa în partea cea mai mare s'a recoltatŭ. Starea ei e de mijlocŭ de-a stânga Dunării, prin unele ţinuturĭ ale comitatului Aradului e pustiită de insecte.

Porumbulŭ, éstŭ timpŭ a suferitŭ din pricina multelorŭ ploi şi a rĕcelilorŭ. Mai bunŭ se arată porumbulŭ sĕmĕnatŭ pe cóste, decâtŭ celŭ de pe şesŭ.

Viile, de-a drépta şi stânga Dunării au suferitŭ din causa rĕcelilorŭ. Intre Dunăre şi Tisa strugurii suntŭ de mijlocŭ, între Tisa şi Murĕşŭ mai alesŭ se desvoltă bine, ér în Ardélŭ peste totŭ ḑisŭ strugurii suntŭ în stare de mijlocŭ, pe alocurea frumoşĭ şi bine desvoltaţĭ până acum.

Tergulŭ de rîmători din Steinbruch. La 26 Iunie n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 162.719 capete, la 26 Iunie au întratŭ 3706 capete şi au eşitŭ 887 rĕmânêndŭ la 17 Iunie unŭ numĕrŭ de 165.948 capete. — Se notéză: marfa *unguréscă* veche, grea dela 42 cr. până la $43^1/_2$ cr. marfă *unguréscă* tineră grea dela $44^1/_2$ cr. până la $45^1/_2$ cr., *de mijlocŭ* dela 45 cr. până la 45 cr. — *uşóră* dela $46^1/_2$ cr. până la 46 cr. — *Marfă ţĕrănéscă* grea dela — până la — cr. — *de mijlocŭ* dela 45 cr. până la $45^1/_2$ cr. *uşóră* dela $45^1/_2$ cr. până la 46 cr. — *Marfă de România* de *Bakony* grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito uşóră dela — cr. până la — cr. transio dto ţepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela — — cr. transito, mijlociă grea dela — — cr. transito-uşóră dela — — cr. Porcĭ îngrăşatĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu ghindă dela — cr. până la - - cr. Cântăriţĭ a gară cu $4^1/_2$.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 26 Iunie 1890.

Seminţe	Cualitatea per Hect	Preţulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenescŭ	—	——	——
Grâu dela Tisa	80	8.—	8.05
Grâu de Pesta	80	7 95	8.—
Grâu de Alba-regala	80	8.—	8.—
Grâu de Bácska	78	7.90	7.95
Grâu ung. de nordŭ	—	.—	.—

Seminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Preţulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	7.10	7.40
Orzŭ	Nutreţŭ	60 62	.—	.—
Orzŭ	de vinars	62.64	.—	.—
Orzŭ	de bere	64.66	.—	.—
Ovĕsŭ		39.41	8.30	9.60
Cucuruzŭ	bănăţ.	75	5.05	5.10
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	4.95	5.—
Cucuruzŭ	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	5.50	5 75

Preţulŭ pe 100 chilograme

Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	50.—	55.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
„	roşiă	28 —	33.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	42.—	42.50
Oleu de in		5.—	5 25
Uns. de porc	dela Pesta	52.50	53.50
„	dela ţéră		—.—
Slănină	svêntată	42.—	43.—
„	afumată	51.—	52.—
Sĕu		35.—	36.—
Prune	din Bosnia în buţĭ		
„	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou		
„	bănăţenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	ungurescĭ		
„	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	125.	126.
Spirtŭ	brutŭ	12.25	12.50
„	Drojdiuţe de spirt	14.75	15.25

Cursulŭ pieţeĭ Braşovŭ

din 28 Iuniu st. n. 1890

Bancnote românescĭ	Cump.	9.26	Vĕnd.	9.29
Argintŭ românescŭ	„	23	„	26
Napoleon-d'orĭ	„	9.29	„	9.31
Lire turcescĭ	„	10.56	„	10.61
Imperialĭ	„	54	„	9.59
Galbinĭ	„	5.45	„	5.50
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	1(2	„	—.—
„ „ „ 5%	„	9.50	„	—.—
Ruble rusescĭ	„	133.—	„	134.—
Mărcĭ germane	„	—.—	„	—.—

Discontulŭ 6—[illegible]% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 27 Iuniu st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4%	103.—
Renta de hârtiă 5%	99.55
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	117.—
dto argintŭ	96.70
Renta de hârtiă austriacă	88.55
Renta de argintŭ austriacă	89 05
Renta de aurŭ austriacă	109 35
Losurĭ din 1860	140.—
Acţiunile băncei austro-ungare	971.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	344.50
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	303.50
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.53
Napoleon-d'orĭ	9.31
Mărcĭ 100 împ. germane	$57.47^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge	117.—

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Dela comitetul central electoral al comit. Braşov.

Nr. 27—1890. 361,3—3

Publicaţiune.

Avêndŭ în vedere, că conformŭ rescriptului prea înaltŭ alŭ Escelenţei sale d-lui preşedinte alŭ dietei ungare de dato 11 Iunie a. c. Nr. 3372—1887/92 Mihaile de Maurer, deputatulŭ cercului Hermanŭ (1-u) din comitatulŭ Braşovŭ, a renunţatŭ de a representa mai departe acelŭ cercŭ, în urma conclusului luatŭ de dieta amintită în 10 Iunie a. c. Nr. 4021—1890 s'au provocatŭ subsemnatulŭ comitetŭ centralŭ electoralŭ, din partea preşedintelui dietei, a dispune în cerculŭ primŭ cele necesare pentru alegerea unui nou deputatŭ.

Comitetulŭ centralŭ electoralŭ a determinatŭ ca ḑiuă pentru alegerea ce este a se îndeplini în acestŭ cercŭ electoralŭ, pe periodulŭ 1890—1892 supusŭ acestui comitetŭ centralŭ electoralŭ, pe basa §-lui 57 art. de lege XXXIII din anulŭ 1874, ḑiua de *6 Iulie a. c.*

Pentru conducerea alegerei şi pentru adunarea voturilorŭ se esmite în acestŭ cercŭ următórea comisiune cu loculŭ de alegere Hermanŭ:

Carolŭ Schnell de preşedinte,
Wilhelm Schmidts de vice-preşedinte,
Petru Horvath secretarŭ,
Ioanŭ Găvruşŭ de secretarŭ locţiitor,
Stefanŭ de Domokos de secretarŭ locţiitorŭ.

Pentru darea voturilorŭ cu referinţă la singuraticile comune s'a statoritŭ următórulŭ şirŭ:

1. Hermanŭ.	6. Târlungenii.
2. Sâmpetru.	7. Satulungŭ.
3. Prejmerŭ.	8. Cernatulŭ.
4. Purcărenĭ.	9. Turcheşulŭ.
5. Ziziuu.	10. Băcsfalu.

Alegerea se începe în ḑiua de *6 Iulie a. c. 8 óre înainte de prânḑŭ.* Fiesce-care alegĕtorŭ cercualŭ póte recomanda candidaţĭ dietalĭ, acéstă recomandaţiune trebue sĕ se dea în scrisŭ preşedintelui pentru alegerĭ, séu în ḑiua dinainte de alegere, séu la o jumĕtate de óră după începerea alegerei.

Décă preşedintele pentru alegerĭ ordonéză votarea în sensulŭ legei, atuncea aceea începe diminéţa la 9 óre.

Votisarea se face publicŭ şi nominalŭ amĕsuratŭ §-lui 75 articul. de lege XXXIII anulŭ 1874 şi §§-lorŭ ce stau în legătură cu acesta.

Ceea ce se aduce la cunoscinţa tuturora cu acea observaţiune, că alegerea se va efeptui în casa comunală a respectivului locŭ de alegere, şi că este opritŭ a veni la alegere cu bâte séu arme.

Din şedinţa comitetului centralŭ electoralŭ alŭ comitatului Braşovŭ, ţinută în 18 Iunie 1890.

Iuliu de Roll m. p.	**Dr. Frideric Jekel** m. p.
consiliarŭ regiu, vice-comite şi preşedintele comitetului centralŭ.	protonotarŭ onorarŭ ca actuarŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugăm pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, cc se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Tipografia A. MUREŞIANU Braşov